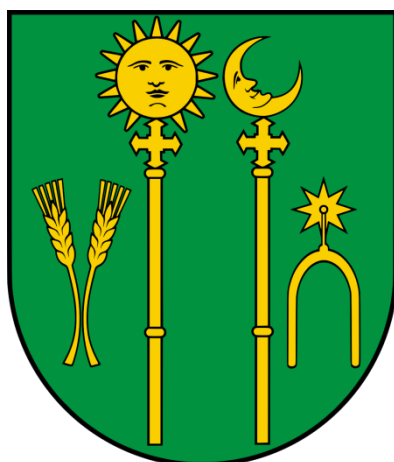

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI
GMINY STARY LUBOTYŃ
NA LATA 2024-2030**

PROJEKT

Opracowany przez Zespół

WES 84
POLSKA

Spis treści

1.	Wprowadzenie	5
2.	Diagnoza obszaru rewitalizacji.....	7
2.1.	Sfera społeczna.....	8
2.2.	Sfera gospodarcza	13
2.3.	Sfera środowiskowa	14
2.4.	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	16
2.5.	Sfera techniczna.....	18
3.	Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	19
4.	Cele rewitalizacji i kierunki działań	20
5.	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	22
5.1.	Planowane, podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	22
5.2.	Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ...	34
6.	Spójność postanowień Programu z dokumentami strategicznymi województwa i gminy	36
7.	Szacunkowe ramy finansowe.....	42
8.	Mechanizmy integracji działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	55
9.	Włączenie interesariuszy w proces rewitalizacji	62
10.	Zarządzanie realizacją Programu.....	66
11.	System monitorowania i oceny	68
12.	Określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących zasobu mieszkaniowego	70
13.	Określenie niezbędnych zmian w uchwale dotyczącej Komitetu Rewitalizacji	71
14.	Specjalna strefa rewitalizacji	71
15.	Sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	71
16.	Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.....	73
	Spis tabel i rycin.....	74

1. Wprowadzenie

Zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji zostały określone w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r. poz. 278). Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Celem prowadzenia procesu rewitalizacji zdegradowanych i zmarginalizowanych obszarów wskazanych jako problemowe jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych, a także stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach. W swych założeniach działania naprawcze będą prowadziły do polepszenia jakości życia mieszkańców, w tym również zwiększenia ich szans na zatrudnienie. Ponadto umożliwią one trwałą odnowę obszaru, poprawę ładu przestrzennego, stanu środowiska i zabudowy poprzez zastosowanie wysokiej jakości rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych. Przyczynią się również do podnoszenia atrakcyjności stref rozwojowych w miastach i pozwolą na odnowienie lub wzmocnienie atutów rozwojowych obszarów wiejskich. Rezultatem prowadzonych działań powinna także być zmiana wizerunku obszaru poddanego rewitalizacji, a co za tym idzie zwiększenie zainteresowania inwestorów tym obszarem.

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne. Przy opracowaniu „Gminnego Program Rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń na lata 2024-2030” przyjęto podejście zintegrowane, co przejawia w określeniu celów w oparciu o analizę wyzwań i lokalnych potencjałów rozwojowych. W działaniach uwzględniono aspekt społeczny, społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny oraz środowiskowy zgodnie z przeprowadzoną diagnozą.

Diagnoza stanu umożliwia wyznaczenie obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w gminie. Zgodnie z postanowieniami ww. ustawy jako obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym można uznać taki, w którym nastąpiła koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku wystąpienia na nim co najmniej jednego z negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej lub środowiskowej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji (art. 10 ustawy). Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

„Gminny Program Rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń na lata 2024-2030” (dalej także: Program) został opracowany na podstawie uchwały Nr VI/31/24 Rady Gminy Stary Lubotyń z dnia 24 października 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń na lata 2024-2030.

„Gminny Program Rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń na lata 2024-2030” został opracowany zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r. poz. 278). Przy opracowaniu Programu spełnione zostały wymogi partycypacji społecznej, wynikające z rozdziału 2 ww. ustawy. Postanowienia

Programu spełniają nadto kryteria, wskazane w rozporządzeniu ramowym¹, ustawie wdrożeniowej² oraz zasadach realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce³, tj.

- synteza diagnozy obszaru realizacji IIT⁴ wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych została wykonana w rozdziale 2 Programu „Diagnoza obszaru rewitalizacji”, w którym analizie poddano obszar rewitalizacji w sferze społecznej (rozdział 2.1), gospodarczej (rozdział 2.2), środowiskowej (rozdział 2.3), przestrzenno-funkcjonalnej (rozdział 2.4) i technicznej (rozdział 2.5), wskazując w każdej ze sfer potrzeby oraz potencjały rozwojowe z zachowaniem zasady kompleksowości i podejścia zintegrowanego oraz koncentracji,
- cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu zostały uwzględnione w rozdziale 4 „Cele rewitalizacji i kierunki działań” oraz rozdziale 5 „Przedsięwzięcia rewitalizacyjne”, gdzie zdefiniowano przedsięwzięcia powiązane z celami i kierunkami działań z zachowaniem zasady kompleksowości i podejścia zintegrowanego, koncentracji oraz komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- lista projektów realizujących cele wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami została wykazana w rozdziale 5 „Przedsięwzięcia rewitalizacyjne”, w którym wskazano planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne (rozdział 5.1.) oraz zawarto charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (rozdział 5.2.), z zachowaniem zasady kompleksowości i podejścia zintegrowanego, koncentracji oraz komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT został przedstawiony w rozdziale 2 „Diagnoza obszaru rewitalizacji” w zakresie prowadzenia konsultacji społecznych w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Gminie Stary Lubotyń, w rozdziałach: 2.1. Sfera społeczna, 2.2. Sfera gospodarcza, 2.3. Sfera środowiskowa, 2.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna, 2.5. Sfera techniczna z zachowaniem zasady podejścia zintegrowanego, w rozdziale 5 „Przedsięwzięcia rewitalizacyjne” i w rozdziale 9 „Włączenie interesariuszy w proces rewitalizacji”.

¹ Art. 29 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej, Dz.Urz. UE L 231/201 z 30.6.2021.

² Art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, Dz.U. z 2022 r. poz. 1079.

³ „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027”, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, 11.08.2022 r.

⁴ Inne instrumenty terytorialne zdefiniowane w art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, op.cit.

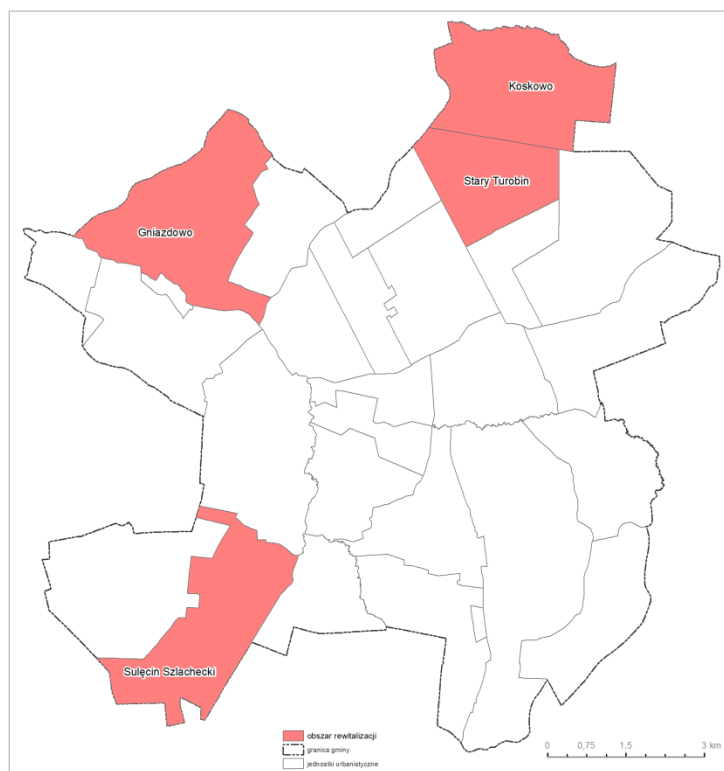
2. Diagnoza obszaru rewitalizacji

Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy stanu oraz badań ilościowych i jakościowych sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzennie-funkcjonalnej i technicznej w Gminie Stary Lubotyń, a także oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności oraz zamierzenia strategiczne rozwoju gminy, wyrażone w „Strategii Rozwoju Gminy Stary Lubotyń na lata 2024-2030”, pozwoliły na wyodrębnienie obszaru rewitalizacji na terenie gminy, który cechuje się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów.

Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń zostały przeprowadzone na podstawie art. 6 i art 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Celem konsultacji było zebranie od interesariuszy rewitalizacji uwag, opinii i propozycji dotyczących wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Po 23,1% ankietowanych jako obszar, który powinien zostać objęty rewitalizacją wskazała miejscowości Koskowo i Sulęcín Szlachecki, po 15,4% - Gniazdowo i Stary Turobin, po 7,7% - Stary Lubotyń, Grądziki i Podbiele. Przeprowadzone konsultacje potwierdziły zasadność podjęcia działań związanych z rewitalizacją, której celem jest poprawa jakości życia mieszkańców wyznaczonych podobszarów.

Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje cztery podobszary; są to sołectwa: Gniazdowo, Koskowo, Stary Turobin i Sulęcín Szlachecki. Zgodnie z wymogami ustawy obszar rewitalizacji stanowi nie więcej niż 20% powierzchni gminy oraz jest zamieszkały przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy, tj. odpowiednio jest to 20% powierzchni Gminy⁵, zamieszkałe przez 23% ludności. Celem wydzielenia podobszarów jest dotarcie z przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi do grupy i obszaru, który tego najbardziej wymaga.

Ryc. 1 Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji został przyjęty uchwałą Nr V/27/24 Rady Gminy Stary Lubotyń z dnia 26 września 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Stary Lubotyń i wyznaczonego na podstawie „Diagnozy

⁵ Z powierzchni miejscowości do wyliczenia obszaru rewitalizacji wyłączone tereny leśne i pola uprawne.

służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Stary Lubotyń”.

Celem szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji jest przeprowadzenie analizy negatywnych zjawisk na tym obszarze oraz wskazanie lokalnych potencjałów, które będą stanowiły istotny aspekt w niwelacji zidentyfikowanych problemów.

2.1. Sfera społeczna

Wyznaczony obszar rewitalizacji, składający się z czterech podobszarów, charakteryzuje się kumulacją problemów w sferze społecznej. Świadczą o tym wartości wskaźników delimitacyjnych, wykorzystanych do analizy sfery społecznej. 12 spośród 17 wskaźników dla obszaru rewitalizacji osiągnęło wartości gorsze aniżeli średnia dla gminy.

Tab. 1 Porównanie wskaźników w sferze społecznej w obszarze rewitalizacji i w gminie

lp.	nazwa wskaźnika	obszar rewitalizacji	Gmina Stary Lubotyń
1	wskaźnik obciążenia demograficznego [%]	27,28	27,13
2	udział osób w wieku przedprodukcyjnym w liczbie mieszkańców [%]	19,93	22,27
3	udział dzieci w wieku do 6 lat w liczbie mieszkańców [%]	7,75	8,91
4	udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat w ogólnej liczbie bezrobotnych [%]	25,0	19,38
5	udział osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]	5,52	4,55
6	udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych [%]	58,33	43,23
7	udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w ogólnej liczbie bezrobotnych [%]	27,08	22,28
8	udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ogólnej liczbie korzystających [%]	36,31	10,44
9	udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających [%]	40,48	28,47
10	liczba popełnionych przestępstw i wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców	2,96	3,75
11	Liczba osób z niebieską kartą w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,64	0,16
12	udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ogólnej liczbie korzystających [%]	11,90	13,31
13	udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie korzystających [%]	11,31	13,84
14	odsetek dzieci pobierających stypendium szkolne w przeliczeniu na liczbę uczniów [%]	13,77	15,29
15	liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na mieszkańców [%]	0,32	0,2
16	liczba zarejestrowanych kół gospodyń wiejskich w przeliczeniu na mieszkańców [%]	0,0	0,04

lp.	nazwa wskaźnika	obszar rewitalizacji	Gmina Stary Lubotyń
17	frekwencja w wyborach samorządowych w 2024 r. [%]	66,67	69,80

Wskaźnik obciążenia demograficznego dla obszaru rewitalizacji wynosi 27,28%, podczas gdy średnia dla gminy to 27,13%, natomiast udział osób w wieku produkcyjnym w liczbie mieszkańców w obszarze rewitalizacji jest o ponad 2% niższy niż na obszarze całej gminy. Trwający proces starzenia się ludności wskazuje na konieczność podjęcia działań skierowanych także do grupy osób w wieku poprodukcyjnym i aktywnego ich włączenia w życie społeczno-gospodarcze gminy. Działania te powinny stanowić odpowiedź na ich potrzeby w zakresie dostępności usług ochrony zdrowia, bliskością placówek usługowych i handlowych. W kontekście rosnącej liczby osób starszych wyzwanie dla samorządu lokalnego stanowi zjawisko poczucia samotności osób starszych, co przekłada się na potrzeby aktywizacyjne wśród tej grupy wiekowej, a także dostosowanie przestrzeni, obiektów publicznych i miejsc wypoczynku dla osób starszych.

20% populacji obszaru rewitalizacji stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, a 17% to osoby w wieku poprodukcyjnym. Udział dzieci w wieku do 6 lat jest o 1,16% niższy niż dla obszaru gminy. Taka struktura wiekowa może świadczyć o procesie starzenia się społeczności obszaru rewitalizacji, w szczególności utrzymujący się negatywny trend zmniejszania się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w przyszłości może stanowić przyczynę braku zastępowalności pokoleń, także na rynku pracy, prowadzącą do spadku liczby osób gotowych do podjęcia pracy przy jednoczesnym opuszczaniu rynku pracy ze względu na osiągnięcie wieku emerytalnego. Jednocześnie należy wskazać na potencjalną przyczynę zmniejszania się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w strukturze wiekowej mieszkańców, jaką jest odpływ młodych ludzi do większych ośrodków miejskich, które zapewniają im możliwości zarobkowe. Zapewnienie odpowiednich miejsc pracy, infrastruktury do spędzania czasu wolnego oraz miejsc opieki nad dziećmi, może skutkować napływem do gminy osób młodych, a tym samym w perspektywie czasu zwiększanie udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Wymaga to jednak podejmowania działań nie tylko przez samorząd lokalny, ale także jest skutkiem decyzji na wyższych szczeblach administracji, jak również przedsiębiorców, którzy decyzje o lokalizacji podmiotów gospodarczych podejmują w oparciu o rachunek ekonomicznej opłacalności przedsięwzięć.

Najistotniejszym z problemów społecznych w obszarze rewitalizacji jest bezrobocie, o czym świadczą nie tylko wartości wskaźników, lecz także sami mieszkańcy - bezrobocie jest uznawane przez mieszkańców jako jeden z istotnych problemów społecznych w gminie. 29% osób bezrobotnych i 34% osób długotrwale bezrobotnych mieszka w obszarze rewitalizacji. Długotrwale bezrobotni stanowią 61% wszystkich bezrobotnych w obszarze rewitalizacji. 17% bezrobotnych wśród osób młodych do 25 roku życia to mieszkańcy obszaru rewitalizacji. 32% zarejestrowanych bezrobotnych w obszarze rewitalizacji to osoby bez kwalifikacji zawodowych. Bezrobocie, szczególnie długotrwale, jest przyczyną kolejnych, negatywnych zjawisk społecznych, tj. ubóstwo, utrata statusu społecznego, pogarszające się relacje z rodziną i bliskimi, rozpad rodzin czy patologie społeczne. W obszarze rewitalizacji jest to widoczne, ponieważ wartości wskaźników: udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych [%] oraz udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających [%] są wyraźnie skorelowane i znacząco odbiegają od średniej dla obszaru całej gminy.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w godnych warunkach. Pozwala także zapobiegać trudnym sytuacjom życiowym, wspierając ich przy usamodzielnieniu się oraz integracji ze środowiskiem. Osoby będące w trudnej sytuacji życiowej często korzystają w różnych zasiłków, a także jednocześnie z kilku form wsparcia. 29% spośród wszystkich korzystających z pomocy społecznej w gminie mieszka w obszarze rewitalizacji. Najwięcej

świadczeń pomocowych jest pobieranych z powodu ubóstwa i bezrobocia. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Świadczenia z tego tytułu przyznano 6 osobom, zamieszkałym w obszarze rewitalizacji, stanowi to 50% wszystkich świadczeń, objętych procedurą „Niebieskiej Karty”. W związku z powyższym, obszar rewitalizacji charakteryzuje się kumulacją problemów związanych z szeroko rozumianym wykluczeniem społecznym.

Trudności w sferze społecznej, takie jak bezrobocie i ubóstwo, często wpływają na życie rodzin i mają negatywny wpływ na rozwój dzieci. Gospodarcze wyzwania mogą prowadzić do zmniejszenia szans na zdobycie edukacji wyższego poziomu, co może pogłębiać nierówności społeczne. Świadczenia dla uczących się dzieci i młodzieży stanowią formę pomocy materialnej dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej i życiowej. Pobieranie przez dzieci stypendium szkolnego jest wsparciem dla rodzin dotkniętych trudnościami finansowymi, umożliwiając kontynuację nauki pomimo ograniczeń materialnych. Około 15% dzieci uczęszczających do szkół pobiera stypendium szkolne, co także potwierdza występowanie negatywnych zjawisk w sferze społecznej, bowiem podstawową przesłanką otrzymania przez ucznia stypendium szkolnego jest trudna sytuacja materialna, w jakiej ten uczeń się znajduje, wynikająca z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

W trakcie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń interesariusze wskazywali bezrobocie, starzenie się społeczeństwa i słabą integrację lokalnej społeczności jako główne problemy w sferze społecznej.

Pomimo faktu, że w obszarze rewitalizacji skupiają się problemy w sferze społecznej, to jednocześnie posiada on wiele lokalnych potencjałów rozwojowych związanych z tą sferą, które można wykorzystać podczas planowania działań rewitalizacyjnych. Jednym z głównych atutów obszaru są jego mieszkańcy. Stanowią oni potencjał, możliwy wykorzystania w procesie rewitalizacji. Mieszkańcy mogą wspomóc proces budowy silnej, lokalnej wspólnoty, która dba o siebie nawzajem oraz otaczające środowisko. W ramach planowanych działań, mających na celu polepszenie warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, konieczna jest lepsza synchronizacja działań oraz zaangażowanie różnych podmiotów w systemowe działania, skupione na zidentyfikowanych problemach. Jest to istotne zarówno dla aktywizacji osób starszych, jak i dla dzieci oraz młodzieży, którzy borykają się z trudnościami zarówno edukacyjnymi, jak i wychowawczymi. Działania podejmowane przez organizacje pozarządowe powinny z jednej strony przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu, a z drugiej strony powinny mieć charakter mobilizujący do aktywności. W obszarze rewitalizacji działają 3 organizacje, zarejestrowane w Rejestrze Stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego. Są to lokalne Ochotnicze Straże Pożarne. W obszarze rewitalizacji nie prowadzi działalności żadne koło gospodyń wiejskich.

W kontekście problemów zdiagnozowanych w sferze społecznej istotnym potencjałem są zlokalizowane w obszarze rewitalizacji elementy infrastruktury, których zagospodarowanie, zgodnie z zasadami dostępności umożliwi podniesienie jakości życia mieszkańców Gminy Stary Lubotyń, w szczególności osób ze szczególnymi potrzebami.

Budynki po zlikwidowanych placówkach oświatowych w obszarze rewitalizacji potencjalnie mogą zostać wykorzystane jako baza infrastrukturalno-techniczna, a wykwalifikowana kadra może z powodzeniem stanowić istotne wsparcie w procesie rewitalizacji.

Podobszar Gniazdowo

Podobszar Gniazdowo obejmuje sołectwo Gniazdowo, zamieszkałe przez 234 osoby. Gęstość zaludnienia w podobszarze wynosi 0,32 os/ha.

Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 19,2% ogólnej liczby mieszkańców miejscowości, a osoby w wieku poprodukcyjnym – 21,4%. Współczynnik obciążenia demograficznego wynosi 35,97%. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 2,9%, ale aż 75% osób bezrobotnych to długotrwale bezrobotni. 50% wśród bezrobotnych to osoby bez doświadczenia zawodowego. W podobszarze nie prowadzi działalności koło gospodyń wiejskich, funkcjonuje natomiast Ochotnicza Straż Pożarna w Gniazdowie.

W obszarze rewitalizacji znajduje się budynek po zlikwidowanej szkole podstawowej, która potencjalnie może zostać wykorzystany jako baza infrastrukturalno-techniczna.

Ryc. 2 Podobszar Gniazdowo

Podobszar Koskowo

Podobszar Koskowo obejmuje sołectwo Koskowo, zamieszkałe przez 240 osób. Gęstość zaludnienia w podobszarze wynosi 0,39 os/ha.

Ryc. 3 Podobszar Koskowo

Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 22,1% ogólnej liczby mieszkańców miejscowości, a osoby w wieku poprodukcyjnym – 15%. Współczynnik obciążenia demograficznego wynosi 23,84%. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 8% i aż 75% osób bezrobotnych to długotrwale bezrobotni. 42% wśród bezrobotnych to osoby bez kwalifikacji zawodowych. W podobszarze

nie prowadzi działalności koło gospodyń wiejskich, funkcjonuje natomiast Ochotnicza Straż Pożarna w Koskowie.

Podobszar Stary Turobin

Podobszar Stary Turobin obejmuje sołectwo Stary Turobin, zamieszkałe przez 141 osób. Gęstość zaludnienia w podobszarze wynosi 0,35 os/ha.

Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 17,7% ogólnej liczby mieszkańców miejscowości i tyle samo osoby w wieku poprodukcyjnym. Współczynnik obciążenia demograficznego wynosi 27,5%. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 3,3%, a 33,3% osób bezrobotnych to długotrwale bezrobotni. 33,3% wśród bezrobotnych to osoby bez kwalifikacji zawodowych. Udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosi 66,7%. Wśród korzystających z pomocy opieki społecznej 50% stanowi pomoc z tytułu bezrobocia, jak również 50% - z tytułu ubóstwa. W podobszarze nie prowadzi działalności koło gospodyń wiejskich, jak również nie zarejestrowano innych organizacji pozarządowych i stowarzyszeń.

Ryc. 4 Podobszar Stary Turobin

Podobszar Sulęcín Szlachecki

Podobszar Sulęcín Szlachecki obejmuje sołectwo Sulęcín Szlachecki, zamieszkałe przez 232 osoby. Gęstość zaludnienia w podobszarze wynosi 0,37 os/ha.

Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 20,7% ogólnej liczby mieszkańców miejscowości, a osoby w wieku poprodukcyjnym – 14,2%. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 7,9% i jest najwyższy ze wszystkich podobszarów rewitalizacji. 50% osób bezrobotnych to długotrwale bezrobotni. 33,3% wśród bezrobotnych to osoby bez kwalifikacji zawodowych.

W podobszarze nie prowadzi działalności koło gospodyń wiejskich, funkcjonuje natomiast Ochotnicza Straż Pożarna w Sulęcín Szlacheckim.

W obszarze rewitalizacji znajduje się budynek po zlikwidowanej szkole podstawowej, która potencjalnie może zostać wykorzystany jako baza infrastrukturalno-techniczna dla przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Ryc. 5 Podobszar Sulęcín Szlachecki

Podsumowując szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji w sferze społecznej priorytety w zakresie prowadzenia rewitalizacji wiążą się z koniecznością przeprowadzenia wszechstronnej interwencji, mającej na celu wzmocnienie grup społecznych narażonych na marginalizację i wykluczenie społeczne. Ten proces ma na celu zwiększenie kapitału społecznego, co z kolei prowadzi do trwałej aktywizacji społecznej, zawodowej i obywatelskiej osób, które dotychczas pozostawały biernymi uczestnikami życia społecznego. Niezwykle istotnym elementem jest aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych, często generujących inne problemy społeczne w swoich rodzinach.

Oprócz działań ogólnych, adresowanych do całej społeczności lokalnej, konieczne jest skoncentrowanie różnych form wsparcia na poszczególnych grupach społecznych, zwłaszcza osobach ze szczególnymi potrzebami - seniorach oraz dzieci i młodzieży. Część dzieci i młodzieży, szczególnie w podobszarach, potrzebuje dodatkowego wsparcia wychowawczego i edukacyjnego. Ich aktywizacja poprzez dostosowane do ich potrzeb zajęcia pozalekcyjne i programy edukacyjne jest kluczowa dla zwiększenia ich zaangażowania społecznego.

Jako priorytetowe winno zostać także potraktowane wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami, długotrwałymi chorobami, bądź doświadczających przemocy w rodzinie czy trudności życiowych. Pomimo istniejących gminnych instytucji pomocowych, istnieje potrzeba bardziej skoncentrowanych działań, szczególnie na poziomie lokalnym. Lokalne organizacje pozarządowe mogą odegrać istotną rolę w świadczeniu pomocy tym najbardziej potrzebującym mieszkańcom.

2.2. Sfera gospodarcza

W sferze gospodarczej w obszarze rewitalizacji analizie podlegał poziom przedsiębiorczości. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej jest związana z potencjałem kapitału ludzkiego w zakresie podejmowania ryzyka działalności na własny rachunek, ale także jest wypadkową takich zmiennych jak lokalizacja czy wsparcie władz gminy w sferze rozwoju przedsiębiorczości lokalnej.

Tab. 2 Porównanie wskaźników w sferze gospodarczej w obszarze rewitalizacji i w gminie

lp.	nazwa wskaźnika	obszar rewitalizacji	Gmina Stary Lubotyń
1	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	2,63	2,46
2	udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców [%]	62,99	61,46

lp.	nazwa wskaźnika	obszar rewitalizacji	Gmina Stary Lubotyń
3	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	4,2	3,88

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się wysokim poziomem przedsiębiorczości. Wszystkie wskaźniki w tej sferze wykazują wyższe wartości w obszarze rewitalizacji niż wynosi średnia dla całej Gminy. W związku z powyższym strefa gospodarcza stanowi silny potencjał rozwojowy obszaru rewitalizacji.

W trakcie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń w sferze gospodarczej interesariusze wskazywali m.in. na słabą kondycję lokalnych przedsiębiorstw.

Podobszar Gniazdowo

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 3,85, a w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – 6,47. Obie wartości są wyższe niżeli średnia dla gminy, a także dla samego obszaru rewitalizacji.

W sołectwie Gniazdowo, potencjalne miejsca pracy związane mogą być z produkcją, w tym także produkcją rolną, usługami, w tym obsługą rolnictwa. Nowe miejsca pracy mogą pojawić się także w wyniku realizacji planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności adaptacji budynku po zlikwidowanej szkole podstawowej na potrzeby Klubu Senior+.

Podobszar Koskowo

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest poniżej średniej dla obszaru rewitalizacji i wynosi 1,25, a w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – 1,99.

W sołectwie Koskowo, potencjalne miejsc pracy związane mogą być z produkcją, w tym także produkcją rolną, usługami, w tym obsługą rolnictwa.

Podobszar Stary Turobin

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 2,84, a w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – 4,40. Obie wartości są wyższe niżeli średnia dla gminy, a także dla samego obszaru rewitalizacji. Nowe miejsca pracy w sołectwie Stary Turobin mogą być związane z produkcją i usługami.

Podobszar Sulęcín Szlachecki

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest nieco wyższa niżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 2,59, a w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – 3,97. Nowe miejsca pracy mogą pojawić się także w wyniku realizacji planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności adaptacji budynku po zlikwidowanej szkole podstawowej w celu utworzenia Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego.

2.3. Sfera środowiskowa

W sferze środowiskowej w obszarze rewitalizacji podlegał stan środowiska przyrodniczego jako istotny czynnik, mający wpływ na jakość życia mieszkańców. Diagnoza sytuacji środowiskowej powiązana jest ze standardami jakości środowiska, w tym gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska, jak

również udziałem powierzchni zieleni. Publiczne powierzchnie zieleni stanowią wartość estetyczną, jak i funkcjonalną. Możliwość wykorzystania tych obszarów dla społeczności lokalnej może przynieść liczne korzyści społeczne, zdrowotne i ekologiczne. Obszary zieleni mogą służyć jako miejsca rekreacji, odpoczynku i spotkań dla społeczności lokalnej, mogą być wykorzystywane do edukacji ekologicznej. Przedszkola, szkoły oraz organizacje społeczne mogą organizować zajęcia terenowe, warsztaty ogrodnicze czy akcje sadzenia drzew, co pomaga podnosić świadomość ekologiczną i dbałość o otaczające nas środowisko. Korzystanie z przestrzeni zieleni może również przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez poprawę jakości powietrza.

Tab. 3 Porównanie wskaźników w sferze środowiskowej w obszarze rewitalizacji i w gminie

lp.	nazwa wskaźnika	obszar rewitalizacji	Gmina Stary Lubotyń
1	ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostki [Mg]	2,35	1,81
2	ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę budynków [Mg]	2,4	1,86
3	udział powierzchni zieleni w powierzchni jednostek urbanistycznych [%]	9,9	15,38

Usuwanie dachów azbestowo-cementowych jest konieczne głównie z powodu ryzyka zdrowotnego związanego z ekspozycją na azbest, który jest substancją rakotwórczą. Ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę mieszkańców w obszarze rewitalizacji jest wyższa aniżeli średnio dla gminy, także wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę budynków przewyższa wartość średnią dla gminy.

W trakcie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń interesariusze nie wskazywali na problemy w sferze środowiskowej.

Do lokalnych potencjałów rozwojowych obszaru rewitalizacji zaliczyć należy jego zasoby przyrodnicze i walory krajobrazowe. Udział powierzchni zieleni w powierzchni jednostek urbanistycznych jest w podobszarze rewitalizacji niższy niż dla gminy; tym bardziej należy dążyć do ich ochrony oraz zachowania w dobrym stanie, zagospodarowania w celu szerokiego wykorzystania przez mieszkańców.

W obszarze rewitalizacji ochronie podlega Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 – Puszcza Biała PLB (140007). Obszar stanowią głównie tereny leśne – w przeważającej mierze są drzewostany sosnowe rosnące na ubogich utworach glebowych. W mniejszym zakresie w Puszczy Białej występują gatunki drzew liściastych takich jak dąb, olsza, brzoza. Ekosystemy leśne występujące w granicach obszaru są siedliskiem ptaków stanowiących przedmioty ochrony. W obszarze stwierdzono 20 lęgowych gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Do przedmiotów ochrony należą zarówno gatunki leśne (bocian czarny, kobuz, lelek, dzięcioł czarny) jak i zamieszkujące mozaikowy krajobraz rolniczy (dudek, gąsiorek, jarzębatka) oraz wilgotne łąki (derkacz) i piaszczyste pola oraz ugory (świergotek polny, lerka). W przypadku świergotka polnego obszar stanowi największą ostoję tego gatunku w Polsce, a w przypadku lerki i lerka jedną z największych⁶.

Wykorzystanie lokalnego potencjału przyrodniczego obszaru rewitalizacji może także stanowić kluczowy czynnik w rozwoju lokalnej społeczności, tworząc możliwości w zakresie turystyki ekologicznej, edukacji środowiskowej, produkcji lokalnej żywności czy tworzenia miejsc rekreacji dla mieszkańców. Dzięki właściwemu wykorzystaniu zasobów naturalnych,

⁶ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, www.crfop.gdos.gov.pl

gmina może promować zrównoważony rozwój, zachować bioróżnorodność oraz stworzyć warunki sprzyjające dobremu samopoczuciu i zdrowiu mieszkańców.

Podobszar Gniazdowo

Ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostki jest niższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 1,38 Mg, a udział powierzchni zielonych w powierzchni jednostek urbanistycznych jest również niższy aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 4,99%.

Podobszar Koskowo

Ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostki jest niższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 2,14 Mg kg. Udział powierzchni zielonych w powierzchni jednostek urbanistycznych również jest niższy aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 8,42%.

Podobszar Stary Turobin

Ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostki jest znacznie wyższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 2,34 Mg kg, a udział powierzchni zielonych w powierzchni jednostek urbanistycznych jest niższy aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 6,61%.

Podobszar Sulęcín Szlachecki

Ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostki jest wyższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji i wynosi 3,54 Mg, a udział powierzchni zielonych w powierzchni jednostek urbanistycznych jest zdecydowanie wyższy aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji, jak również dla całej gminy i wynosi 19,55%.

2.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Sfera przestrzenno-funkcjonalna odgrywa istotną rolę w ocenie komfortu jakości życia mieszkańców danego obszaru. Diagnoza sytuacji obszaru rewitalizacji obejmuje niewystarczające wyposażenie w sferze technicznej i społecznej, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Tab. 4 Porównanie wskaźników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze rewitalizacji i w gminie

lp.	nazwa wskaźnika	obszar rewitalizacji	Gmina Stary Lubotyń
1	liczba placówek oświatowych, placów zabaw i obiektów sportowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostki urbanistycznej	1,87	2,2
2	liczba obiektów w Gminnej Ewidencji Zabytków w przeliczeniu na liczbę budynków	0,45	0,4

Dostępność infrastruktury rekreacyjnej odnosi się do wszelkich obiektów, miejsc i udogodnień służących rekreacji, sportowi oraz aktywnemu spędzaniu czasu wolnego, takich jak obiekty sportowe, place zabaw, parki rekreacyjne, ścieżki rowerowe itp. Wskaźnik ten w obszarze rewitalizacji osiągnął wartość o 0,33 punktu procentowego niższą aniżeli średnia dla gminy.

Zabytki odgrywają istotną rolę w poprawie jakości życia poprzez tworzenie estetycznych przestrzeni, które inspirują i wzbogacają codzienne doświadczenia mieszkańców. Ich obecność w otoczeniu przyczynia się do stworzenia wyjątkowego środowiska, które sprzyja relaksowi, refleksji oraz integracji społecznej. Ponadto, zabytki

stanowią ważny element krajobrazu kulturowego, które dodają charakteru i autentyczności miejscom, zachęcając do odkrywania historii oraz dziedzictwa kulturowego danej lokalizacji, przyczyniając się do poprawy atrakcyjności miejsca do życia i pracy. Wskaźnik ten w obszarze rewitalizacji osiągnął wartość o 0,05 punktu procentowego wyższą aniżeli średnia dla gminy.

W trakcie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń problemem w sferze przestrzenno-funkcjonalnej najczęściej diagnozowanym przez interesariuszy było niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną (tj. przedszkola, szkoły, ośrodki: zdrowia, kultury, sportowe, rekreacyjne).

W obszarze rewitalizacji zlokalizowanych jest 29% zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków. Dominującym rodzajem zabytków nieruchomości w gminnej ewidencji zabytków są domy mieszkalne. Stanowią one 75% wszystkich obiektów zabytkowych w obszarze. Warto podkreślić, że dominacja domów mieszkalnych jako głównego rodzaju zabytków może także stanowić wyzwanie dla gminy, zwłaszcza jeśli wymaga to zwiększonych nakładów finansowych na ich konserwację i utrzymanie. Ponadto, istnieje potrzeba równowagi pomiędzy zachowaniem dziedzictwa kulturowego a potrzebami współczesnych mieszkańców i rozwojem przestrzennym gminy.

Podobszar Gniazdowo

W obszarze znajdują się dwa obiekty zabytkowe wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków, w tym młyn elektryczny z 1946 r. i drewniany budynek mieszkalny, a także dwa zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków:

- ❖ Gniazdowo, stan. 1 nr obszaru AZP 42-74/1 - osada starożytna z okresu późnolateńskiego i wczesno-rzymskiego, nr rej. A 957,
- ❖ Gniazdowo, stan. 2 nr obszaru AZP 41-74/1 - osada wczesnośredniowieczna, nr rej. A 958.

Do lokalnych potencjałów rozwojowych obszaru rewitalizacji zaliczyć należy funkcjonowanie w obszarze rewitalizacji placu zabaw, siłowni zewnętrznej oraz świetlicy wiejskiej. W podobszarze zlokalizowany jest także budynek po zlikwidowanej szkole podstawowej.

Podobszar Koskowo

W obszarze znajdują się dwa obiekty zabytkowe wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków i są to drewniane obiekty mieszkalne.

Do lokalnych potencjałów rozwojowych obszaru rewitalizacji zaliczyć należy funkcjonowanie w obszarze rewitalizacji altany, placu zabaw, siłowni zewnętrznej oraz świetlicy wiejskiej.

Podobszar Stary Turobin

W obszarze nie występują obiekty zabytkowe. Do lokalnych potencjałów rozwojowych obszaru rewitalizacji zaliczyć należy funkcjonowanie w obszarze rewitalizacji altany, placu zabaw, siłowni zewnętrznej oraz świetlicy wiejskiej.

Podobszar Sulęcín Szlachecki

W obszarze nie występują obiekty zabytkowe. Do lokalnych potencjałów rozwojowych obszaru rewitalizacji zaliczyć należy funkcjonowanie w obszarze rewitalizacji altany, placu zabaw, siłowni zewnętrznej oraz świetlicy wiejskiej. W podobszarze zlokalizowany jest także budynek po zlikwidowanej szkole podstawowej.

2.5. Sfera techniczna

Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji w sferze technicznej obejmuje stopień wykorzystania gminnych sieci wodociągowo-kanalizacyjnych, analizę struktury wiekowej budynków oraz wykorzystywane, indywidualne źródła ciepła.

Tab. 5 Porównanie wskaźników w sferze technicznej w obszarze rewitalizacji i w gminie

lp.	nazwa wskaźnika	obszar rewitalizacji	Gmina Stary Lubotyń
1	liczba przyłączy wodociągowych w odniesieniu do liczby budynków mieszkalnych w jednostce urbanistycznej	0,94	0,86
2	liczba przyłączy kanalizacyjnych w odniesieniu do liczby budynków mieszkalnych w jednostce urbanistycznej	0,34	0,22
3	odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r.	64,53	59,35
4	odsetek budynków mieszkalnych ogrzewanych piecami na paliwo stałe	63,95	62,06

Sieć wodociągowa obejmuje swym zasięgiem obszar całej gminy, natomiast sieć kanalizacyjna funkcjonuje tylko w miejscowościach: Budziszki, Gniazdowo, Kosewo, Lubotyń-Włóki, Stary Lubotyń, Sulęcín Szlachecki, Sulęcín Włóściański i Żochowo. Gmina jest zwodociągowana w 93,2% oraz skanalizowana w 42%.

Analizując strukturę wiekową budynków, ponad 65% mieszkań w obszarze rewitalizacji zostało zbudowanych przed 1970 r. Jest to dużym wyzwaniem ze względu na konieczność ponoszenia znacznych nakładów finansowych na utrzymanie budynków w dobrym stanie technicznym, termomodernizacji czy renowacji w kierunku energooszczędnym.

W sferze technicznej w obszarze rewitalizacji analizie poddano wykorzystywane indywidualne źródła ciepła. Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków jest prowadzona zgodnie z założeniami nakreślonymi przez ustawę o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków, w której gromadzone są dane dotyczące źródeł ciepła i źródeł spalania paliw. Prawie 64% budynków w obszarze rewitalizacji ogrzewanych jest piecami na paliwo stałe. Stanowią one potencjalne źródło niskiej emisji w obszarze rewitalizacji. Istotnym aspektem jest jakość wykorzystywanych nośników ciepła, jak również klasa energetyczna pieca. Realizowany jest „Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Stary Lubotyń na lata 2021-2027 (PONE)”, przyjęty uchwałą nr XXXVII/217/22 Rady Gminy Stary Lubotyń z dnia 29 czerwca 2022 r., którego celem jest likwidacja źródeł spalania paliw stałych o mocy do 1 MW niespełniających wymagań ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe w sektorze komunalno-bytowym oraz w sektorze usług i handlu oraz w małych i średnich przedsiębiorstwach, a także przywrócenie poziomów pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2,5 w powietrzu do poziomów dopuszczalnych w zakresie ograniczania emisji powierzchniowej w sektorze komunalno-bytowym.

W zakresie sfery technicznej istotne jest uwzględnienie ich stanu technicznego oraz wpływu na emisję zanieczyszczeń do środowiska. W przypadku starszych systemów ogrzewania, takich jak piece węglowe, ich stan techniczny może być gorszy, co może prowadzić do większej emisji szkodliwych substancji i obciążenia dla środowiska. Dlatego istotne jest promowanie modernizacji systemów ogrzewania oraz stosowanie nowoczesnych, bardziej ekologicznych rozwiązań, co pozwoli zmniejszyć negatywne skutki dla środowiska i poprawić jakość powietrza w obszarze rewitalizacji.

W trakcie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń problemem w sferze

technicznej najczęściej diagnozowanym przez interesariuszy był brak dostępu do urządzeń, sieci przesyłowych infrastruktury technicznej (energetyka, ciepło, woda, gaz, ścieki), jak również dostępu do dobrej jakości dróg.

Lokalnym potencjałem rozwojowym w sferze technicznej jest prowadzenie działań na rzecz gospodarki niskoemisyjnej, wymiana starych, nieefektywnych źródeł ciepła na ekologiczne, wzrost udziału zużycia energii finalnej ze źródeł odnawialnych, a także działania podejmowane przez mieszkańców w zakresie termomodernizacji budynków mieszkalnych.

Podobszar Gniazdowo

Liczba przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych jest wyższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji. W strukturze wiekowej budynków mieszkalnych dominują budynki starsze niż 45 lat. Stanowią one 91% wszystkich budynków mieszkalnych w miejscowości.

Podobszar Koskowo

Liczba przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych jest minimalnie wyższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji. W strukturze wiekowej budynków mieszkalnych dominują budynki starsze niż 45 lat. Stanowią one 86% wszystkich budynków mieszkalnych w miejscowości.

Podobszar Stary Turobin

Liczba przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych jest niższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji. W strukturze wiekowej budynków mieszkalnych dominują budynki starsze niż 45 lat. Stanowią one 82% wszystkich budynków mieszkalnych w miejscowości.

Podobszar Sulęcín Szlachecki

Liczba przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych jest niższa aniżeli średnia dla obszaru rewitalizacji. W strukturze wiekowej budynków mieszkalnych dominują budynki starsze niż 45 lat. Stanowią one 79% wszystkich budynków mieszkalnych w miejscowości.

3. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Podstawą planowania dla obszaru rewitalizacji jest pogłębiona analiza problemów, potrzeb i lokalnych potencjałów tego obszaru, przeprowadzona na etapie szczegółowej diagnozy. Wizja stanowi opis pożądanego stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji i osiągnięciu jego celów.

W wyniku analizy potrzeb i potencjałów lokalnych obszaru rewitalizacji wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji została określona w następującym brzmieniu:

Gmina Stary Lubotyń miejscem zapewniającym wysoki poziom życia społeczno-ekonomicznego, w którym każdy mieszkaniec czuje się bezpiecznie w przestrzeniach i obiektach publicznych. W obszarach zrewitalizowanych szczególną troską otaczane są osoby ze szczególnymi potrzebami – seniorzy i osoby niepełnosprawne, którym dedykowane są wysokiej jakości usługi społeczne. W wyniku podejmowanych działań obszar rewitalizacji posiada dobrą infrastrukturę drogową i infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, jest miejscem przyjaznym środowisku i przyjaznym dla rozwoju przedsiębiorczości. W nowych i zrewitalizowanych obiektach publicznych realizowane są także ogólnodostępne inicjatywy społeczne, mające na celu budowanie zintegrowanej społeczności lokalnej.

W sferze społecznej działania rewitalizacyjne ukierunkowane będą na wspieranie integracji społecznej oraz włączenie społeczne, pozwalające zmniejszać problem poziomy

bezrobocia i ubóstwa. Gmina Stary Lubotyń stanie się obszarem zapewniającym mieszkańcom atrakcyjne warunki do życia, aktywności społecznej i zawodowej oraz integracji, a także będzie stanowiła forum aktywnej współpracy pomiędzy administracją publiczną, mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi. Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji pozytywnie wpłynie na całą społeczność gminy. Zakładana organizacja przestrzeni publicznych powinna zachęcić wszystkie grupy społeczne, tj. rodziny, dzieci i młodzież, seniorów, osoby niepełnosprawne do integracji społecznej poprzez udział w formach aktywności proponowanych na terenie gminy, tj. imprezy kulturalne, sportowe i rekreacyjne.

W sferze gospodarczej nastąpi aktywizacja gospodarcza mieszkańców, a gmina będzie obszarem, gdzie istnieją korzystne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej funkcjonującym i potencjalnym podmiotom gospodarczym.

W sferze środowiskowej gmina będzie dążyła do jakościowej poprawy terenów zielonych i rekreacyjnych, przechodzenia w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, pozwalającej na zmniejszenie emisji dwutlenku węgla, a także usuwania wyrobów zawierających azbest z budynków na terenie gminy.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej gmina będzie cechowała się wysokiej jakości strukturą przestrzenną, nastąpi poprawa stanu obiektów mieszkalnych i zabytkowych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej. Zrewitalizowane obszary będą atrakcyjne dla mieszkańców i podmiotów gospodarczych, a odnowiona przestrzeń i infrastruktura będzie stanowiła podstawę do podejmowania działań, zmierzających do poprawy estetyki pozostałych obszarów gminy.

4. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Głównym celem prowadzenia procesu rewitalizacji jest społeczne i gospodarcze ożywienie zdegradowanych obszarów gminy. Zdefiniowana wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji będzie realizowana poprzez cele rewitalizacji. Cele rewitalizacji stanowią odpowiedź na problemy zidentyfikowane przy opracowaniu szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji z wykorzystaniem lokalnych potencjałów rozwojowych i potrzeb rewitalizacyjnych. Są więc przełożeniem wizji stanu obszaru po rewitalizacji oraz wynikiem partycypacji społecznej. Cele rewitalizacji mają charakter zintegrowany, zapewniając kompleksową interwencję i spójne całościowo zaadresowanie problemów.

Cele rewitalizacji zostały zdefiniowane następująco:

1. Poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego.
2. Poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni i infrastruktury.
3. Wykorzystanie potencjału środowiska.

Uwzględniając postulat spójności działań, programowanie rewitalizacji jest komplementarne z planowaniem przestrzennym i gminną polityką społeczną, a także z zadaniami z zakresu edukacji, sportu oraz z polityką kulturalną gminy. Postawione cele stanowią przełożenie wizji we wszystkich kluczowych obszarach tematycznych związanych z rewitalizacją gminy i obejmujących rozwój społeczny, przestrzenny i gospodarczy w obszarze rewitalizacji, a także wspierającym dążenie do polepszenia warunków w pozostałych obszarach gminy. Kierunki działań skierowane są na eliminację bądź ograniczenie natężenia niekorzystnych zjawisk społecznych, występujących na terenie Gminy:

- starzenie się ludności,
- odpływ młodych ludzi do większych ośrodków miejskich,
- bezrobocie, w tym długotrwałe,
- ubóstwo i wykluczenie społeczne,
- niski poziom kapitału społecznego,

- niewystarczająca aktywność społeczna i obywatelska,
- wysoki udział osób korzystających z różnych form pomocy społecznej.

Kierunki działań odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. W ich sformułowaniu zastosowana została komplementarność problemowa poprzez powiązanie zdiagnozowanych, negatywnych zjawisk na podstawie analizy sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, co pozwoliło na określenie dopełniających się celów, które oddziałują na zidentyfikowane kryzysy, wykorzystując jednocześnie lokalne potencjały rozwojowe.

Każdemu z celów rewitalizacji przyporządkowano kierunki działań, umożliwiające osiągnięcie pożądaných efektów w zakresie rozwiązywania problemów w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Tab. 6 Cele rewitalizacji i kierunki działań

Ip.	cel	kierunki działań
1	Poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego	1.1. Aktywne przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, w tym bezrobociu i ubóstwu, poprzez m.in. aktywizację osób powracających na rynek pracy, wsparcie rodzin, tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego, poprawę wyników nauczania uzyskiwanych przez uczniów, itp. 1.2. Kompleksowe wsparcie osób ze specjalnymi potrzebami. 1.3. Motywowanie i wspieranie mieszkańców do podejmowania działań na rzecz lokalnej społeczności. 1.4. Tworzenie przestrzeni wspólnych, miejsc do spotkań, umożliwiających integrację mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej. 1.5. Zapewnienie dostępu i wysokiego poziomu edukacji mieszkańcom wszystkich grup wiekowych. 1.6. Budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o kulturę i edukację. 1.7. Aktywizacja zawodowa mieszkańców. 1.8. Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej.
2	Poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni i infrastruktury	2.1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej. 2.2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych. 2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej. 2.4. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną. 2.5. Dbalność o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury. 2.6. Poprawa jakości systemu komunikacyjnego. 2.7. Modernizacja infrastruktury technicznej i zwiększenie dostępności sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.
3	Wykorzystanie potencjału środowiska	3.1. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych. 3.2. Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby rekreacyjne mieszkańców. 3.3. Poprawa stanu środowiska. 3.4. Poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców. 3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych.

5. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Rewitalizacja to narzędzie społecznego i gospodarczego ożywiania obszarów zdegradowanych, a wynikiem działań, mających na celu wyprowadzenie obszarów ze stanu kryzysowego, powinien być rozwój kapitału społecznego na rewitalizowanym obszarze. Istotne jest więc podejmowanie działań aktywizujących i sprzyjających budowaniu tożsamości lokalnej i tworzeniu więzi międzyludzkich. Silne poczucie tożsamości i więzi daje pozytywne efekty zarówno w kontaktach międzyludzkich, prowadzących do działań na rzecz lokalnej społeczności, ale także w sferze przestrzeni publicznej, wyrażające się podejmowaniem inicjatyw na rzecz poprawy jakości otoczenia, zwiększenia poczucia bezpieczeństwa i zmniejszenia poziomu wykluczenia społecznego.

W Programie zaplanowane zostały projekty kluczowe, rozumiane jako sekwencje powiązanych ze sobą działań, mających na celu wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanów kryzysowych, łączące aspekty społeczne z przedsięwzięciami infrastrukturalnymi jako zapewniającymi całościowe podejście do procesu rewitalizacji. Kompleksowość ujęcia projektów zapewni osiągnięcie trwałych efektów rewitalizacji, przyczyniających się do odnowy i rozwoju obszaru, a w konsekwencji także jego otoczenia. Propozycje projektów rewitalizacyjnych były przedmiotem uspołecznienia prowadzenia procesu rewitalizacji w gminie. Każdy z interesariuszy miał możliwość zgłaszania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych do ujęcia w Programie.⁷

Założenia Programu będą realizowane poprzez konkretne projekty rewitalizacyjne. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych nie stanowi zamkniętego katalogu działań, ale będzie podlegała corocznemu monitoringowi i aktualizacji, w tym także w szczególności w odniesieniu do harmonogramu realizacji projektów i możliwości pozyskania finansowania z różnych źródeł. Cele rewitalizacji nie powinny być rozpatrywane rozłącznie, gdyż mają charakter komplementarny, a ich realizacja w ramach projektów zintegrowanych umożliwi zrealizowanie wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji. W zamierzeniach zaplanowane działania wspierają dążenie do spójności społecznej obszaru rewitalizacji, ale także całego obszaru gminy. Realizacja założonych działań przyczyni się do rozwoju gospodarczego i zwiększenia dostępności usług publicznych. Działania będą prowadzone w sposób ukierunkowany na uzyskanie neutralności klimatycznej.

5.1. Planowane, podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Wśród podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wymienić należy dwa projekty kluczowe:

1. **Utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Sulęcinie Szlacheckim (PK.I.)**
2. **Utworzenie Klubu „Senior +” w Gniazdowie (PK.II.),**

oraz następujące projekty podstawowe:

3. Poprawa jakości życia mieszkańców Gniazdowa poprzez modernizację sieci drogowej (P1).
4. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych w Koskowie (P2).
5. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych w Starym Turobinie (P3).
6. Poprawa jakości życia mieszkańców Sulęcina Szlacheckiego poprzez modernizację sieci drogowej, kanalizacyjnej oraz zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych (P4).

⁷ Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r. poz. 278) oraz art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. z 2022 r. poz. 1079).

W zakresie zaplanowanych projektów zintegrowanych założono, że każda z części zakresu przyczynia się do realizacji założonych celów oraz że w obszarze rewitalizacji elementy infrastruktury drogowej stanowią nieodłączny element większego projektu w obszarze turystyki, kultury i dziedzictwa kulturowego lub fizycznej regeneracji oraz nie są one dominującym elementem tego projektu, a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowalnych całego projektu. Żaden z projektów nie będzie podejmowany na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

PROJEKT ZINTEGROWANY KLUCZOWY I (PK.I.) - Utworzenie Centrum Opiekuńczo - Mieszkalnego w Sulęcinie Szlacheckim
Podmiot realizujący: Gmina Stary Lubotyń, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Miejsce realizacji: Podobszar Sulęcina Szlacheckiego działka ew. nr 387, jedn. ewid. Stary Lubotyń, obręb Sulęcina Szlacheckiego
Opis przedsięwzięcia
<p>Według danych GUS z 2021 r. na terenie Gminy mieszka 498 osób niepełnosprawnych, w tym 225 osób niepełnosprawnych prawnie i 273 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie.</p> <p>Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ starzenie się społeczności lokalnej, ▪ stosunkowo wysoki udział osób korzystających z różnych form pomocy społecznej, w tym korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności i z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby ▪ niewystarczająca aktywność społeczna, ▪ niedostosowanie budynków/obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami. <p>Na terenie powiatu ostrowskiego występuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Ostrowi Mazowieckiej, Warsztat Terapii Zajęciowej w Starym Lubiejewie oraz Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Zarębach Kościelnych. Natomiast na terenie gminy Stary Lubotyń brak jest miejsca świadczącego pomoc potrzebującym osobom z niepełnosprawnościami.</p> <p>Główny cel projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wzmocnienie możliwości świadczenia pomocy potrzebującym osobom z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym, ▪ zapewnienie włączenia mieszkańców Centrów do życia społeczności lokalnych, w tym wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców Centrów w ich środowisku lokalnym, ▪ uspołecznienie i umożliwienie podejmowania przez osoby z niepełnosprawnościami aktywności na miarę posiadanego potencjału i zasobów, ▪ zapewnienie niepełnosprawnym warunków do niezależnego życia, w tym w szczególności do utrzymywania relacji społecznych, zarządzania czasem, planowania aktywności itp. <p>Centrum Opiekuńczo - Mieszkalne w Sulęcinie Szlacheckim w Gminie Stary Lubotyń, miało na celu zaspokojenie potrzeb mieszkańców gminy, umożliwiając im łatwiejszy dostęp do niezbędnych usług opiekuńczych i terapeutycznych. Byłoby to odpowiedź na potrzeby lokalnej społeczności, oferując pomoc i wsparcie bez konieczności dalekich dojazdów do istniejących już ośrodków. Centrum będzie nową jednostką organizacyjną w strukturach gminy. Będzie otwarte w godzinach 8:00-16:00 od poniedziałku do piątku w dni pracujące w trybie dziennym i 7 dni w tygodniu przez 24 godziny przez cały rok w trybie całodobowym.</p> <p>Zakres realizowanych zadań:</p> <p>Celem projektu zintegrowanego I jest wykorzystanie lokalnego potencjału podobszaru rewitalizacji poprzez adaptację dostępnej infrastruktury do pełnienia nowych funkcji, odpowiadając na zdiagnozowane potrzeby mieszkańców. Teren budynku po zlikwidowanej szkole podstawowej w Sulęcinie Szlacheckim zaadaptowany zostanie jako Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne co przyczyni się do stworzenia warunków do niezależnego życia i funkcjonowania dorosłym osobom niepełnosprawnym. W tym celu, w nowo powstałym Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnym zorganizowane zostaną usługi zamieszkiwania całodobowego lub dziennego dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami z orzeczeniem o znacznym lub o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem traktowanym na równi z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, o których</p>

PROJEKT ZINTEGROWANY KLUCZOWY I (PK.I.) - Utworzenie Centrum Opiekuńczo - Mieszkalnego w Sulęcinie Szlacheckim

mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych poprzez tworzenie i zapewnienie funkcjonowania placówek pobytu dziennego lub całodobowego.

W ramach projektu będą realizowane działania o charakterze infrastrukturalnym, mające na celu poprawę stanu technicznego budynku, adaptację pomieszczeń do pełnienia nowych funkcji społecznych, a także działania służące poprawie funkcjonalności i estetyki oraz zwiększeniu dostępności obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami. Są to następujące zadania:

Adaptacja i modernizacja budynku po byłej szkole podstawowej w Sulęcinie Szlacheckim, w tym:

1. **prace ogólnobudowlane**, w tym: dokumentacja techniczna, roboty rozbiórkowe, izolacja istniejących ścian fundamentowych, dach, elementy ślusarsko-kowalskie, instalacje teletechniczne, posadzki, tynki i okładziny ścienne, stolarka drzwiowa, stolarka okienna, elewacja, zagospodarowanie terenu.
2. **prace dot. sieci sanitarnej**: roboty rozbiórkowe, instalacja c.o., prace odtworzeniowe.
3. **prace dot. sieci elektrycznej**: przyłącze kablowe, wewnętrzna linia zasilająca, okablowanie instalacji elektrycznej, osprzęt elektroinstalacyjny, instalacja teletechniczna, rozdzielnice elektryczne, instalacja fotowoltaiczna, instalacja odgromowa, roboty dodatkowe.
4. **modernizacja piwnicy**: wymiana stolarki okiennej, skucie tynków, oczyszczenie powierzchni murów, gruntowanie.

Adaptacja budynku na nowe funkcje, obejmuje wyposażenie obiektu w sprzęt pozwalający na realizację nowych funkcji, obejmujący m.in. meble, sprzęt rehabilitacyjny, systemy zabezpieczające przed pożarem, systemy monitoringu i instalacje przyzywowe.

Poprawa funkcjonalności i estetyki terenu

W ramach zaplanowanych prac zagospodarowania terenu na zewnątrz budynku, przewidziano wydzielenie przestrzeni funkcjonalnych przeznaczonych do relaksu i odpoczynku - miejsce do grillowania i plenerowych spotkań integracyjnych.

W perspektywie długofalowej Centrum będzie dążyć do dalszego rozwoju poprzez dostosowywanie oferty do zmieniających się potrzeb społeczności lokalnej. Planowane są również ewentualne działania mające na celu poszerzenie dostępnych usług, wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań oraz zapewnienie trwałości finansowej i organizacyjnej. Centrum będzie otwarte na współpracę z lokalnymi partnerami oraz pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych, aby nie tylko utrzymać, ale także rozwijać swoją działalność i zwiększać zasięg pomocy.

Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:

- 1.1. Aktywne przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, w tym bezrobociu i ubóstwu, poprzez m.in. aktywizację osób powracających na rynek pracy, wsparcie rodzin, tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego, poprawę wyników nauczania uzyskiwanych przez uczniów, itp.
- 1.2. Kompleksowe wsparcie seniorów i innych osób ze specjalnymi potrzebami.
- 1.3. Motywowanie i wspieranie mieszkańców do podejmowania działań na rzecz lokalnej społeczności.
- 1.4. Tworzenie przestrzeni wspólnych, miejsc do spotkań, umożliwiających integrację mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej.

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
Ok. 5 200 000 zł	Fundusz Solidarnościowy - Program Ministra Rodziny,	2024-2026

PROJEKT ZINTEGROWANY KLUCZOWY I (PK.I.) - Utworzenie Centrum Opiekuńczo - Mieszkalnego w Sulęcinie Szlacheckim

	<p>Pracy i Polityki Społecznej „Centra opiekuńczo-mieszkalne”, budżet Gminy, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)</p>	
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>		
<p>Efektom realizacji przedsięwzięcia będzie kompleksowe wsparcie osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów. Wskaźniki produktu: Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych rewitalizacji – 1 szt. Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających z pobytu całodobowego - 6 osób Liczba osób korzystających z pobytu dziennego - 14 osób. Źródła danych do pomiaru wskaźników: Dokumentacja wewnętrzna.</p>		
<p>Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami</p>		
<p>Wszystkie pomieszczenia będą znajdowały się na jednej kondygnacji, co zapewni wolność od barier architektonicznych. Łazienki dla mieszkańców całodobowych będą wyposażone w poręcze i specjalne lustra, co pozwoli na bezpieczne korzystanie niezależnie od stopnia niepełnosprawności. Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.</p>		

PROJEKT ZINTEGROWANY KLUCZOWY II (PK.II.) - Utworzenie Klubu „Senior +” w Gniazdowie

<p>Podmiot realizujący: Gmina Stary Lubotyń</p>
<p>Miejsce realizacji: Podobszar Gniazdowo działka ew. nr 475/1, jedn. ewid. Stary Lubotyń, obręb Gniazdowo</p>
<p>Opis przedsięwzięcia</p>
<p>Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ starzenie się społeczności lokalnej, ▪ stosunkowo wysoki udział osób korzystających z różnych form pomocy społecznej, w tym korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności i z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby, ▪ niewystarczająca aktywność społeczna, ▪ niedostosowanie budynków/obiektów w zakresie energooszczędność oraz osób ze szczególnymi potrzebami. <p>Główny cel projektu to stworzenie miejsca integracji osób starszych, w którym seniorzy będą mogli spędzać czas, rozwijać swoje zainteresowania i utrzymywać aktywność fizyczną.</p>

PROJEKT ZINTEGROWANY KLUCZOWY II (PK.II.) - Utworzenie Klubu „Senior +” w Gniazdowie

Utworzenie Klubu „Senior+” w Gniazdowie przyczyni się do wsparcia działań na rzecz solidarności międzypokoleniowej i wewnątrzpokoleniowej seniorów.

Zakres realizowanych zadań:

Celem projektu kluczowego zintegrowanego II jest wykorzystanie lokalnego potencjału podobszaru rewitalizacji poprzez adaptację dostępnej infrastruktury do pełnienia nowych funkcji, odpowiadając na zdiagnozowane potrzeby mieszkańców. Teren budynku po zlikwidowanej szkole podstawowej w Gniazdowie zaadaptowany zostanie jako Klub Senior+, co przyczyni się do poprawy jakości świadczonych podstawowych usług dla ludności wiejskiej, wyrównania szans i niedyskryminacji. Jednocześnie realizacja projektu skutkować będzie poprawą funkcjonalności obiektu, stanu technicznego i estetyki budynku, z uwzględnieniem osiągnięcia oszczędności energii i redukcji emisji. Końcowy obiekt nie będzie posiadał barier architektonicznych i będzie dostępny dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Parter budynku będzie dostępny dla osób niepełnosprawnych - poprzez projektowany podjazd i przebudowane schody wejściowe.

Zaplanowane zostały działania o charakterze infrastrukturalnym, mające na celu poprawę stanu technicznego budynku, adaptację pomieszczeń do pełnienia nowych funkcji społecznych, a także działania służące poprawie funkcjonalności i estetyki oraz zwiększeniu dostępności obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami. Są to następujące działania:

Roboty zewnętrzne:

- Przebudowa schodów wejściowych i budowa podjazdu dla osób niepełnosprawnych.

Remont pomieszczeń:

- Roboty przygotowawcze i rozbiórkowe – wykucie ościeżnic drzwiowych, demontaż okładzin, rozbiórka podłóg oraz ułożenie posadzek.
- Roboty tynkarskie okładzinowe i malarskie.
- Montaż drzwi zewnętrznych.
- Przebudowa instalacji wod.-kan. i cw uż. wraz z montażem armatury.
- Wymiana instalacji elektrycznej wraz z osprzętem, oraz montaż oświetlenia awaryjno-ewakuacyjnego.
- Inne roboty wynikające z technologii robót.
- Montaż wyposażenia w pomieszczeniach.

Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:

- 1.1. Aktywne przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, w tym bezrobociu i ubóstwu, poprzez m.in. aktywizację osób powracających na rynek pracy, wsparcie rodzin, tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego, poprawę wyników nauczania uzyskiwanych przez uczniów, itp.
- 1.2. Kompleksowe wsparcie osób ze specjalnymi potrzebami.
- 1.3. Motywowanie i wspieranie mieszkańców do podejmowania działań na rzecz lokalnej społeczności.
- 1.4. Tworzenie przestrzeni wspólnych, miejsc do spotkań, umożliwiających integrację mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej.

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
-------------------	-----------------------------	------------------

PROJEKT ZINTEGROWANY KLUCZOWY II (PK.II.) - Utworzenie Klubu „Senior +” w Gniazdowie		
Ok. 260 000 zł	Program wieloletni "Senior+" na lata 2021-2025 Program Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), budżet Gminy	2024-2025
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<p>Efektem realizacji przedsięwzięcia będzie zwiększenie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym, poprawa jakości życia seniorów w środowisku rodzinnym i lokalnym, a także zwiększenia zaangażowania osób starszych w życie społeczności lokalnych.</p> <p>Wskaźniki produktu: Liczba zorganizowanych działań edukacyjnych, kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych i integracyjnych – 20h/tydz.</p> <p>Wskaźniki rezultatu: Liczba uczestników działań edukacyjnych, kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych i integracyjnych – 40 os./rok</p> <p>Źródła danych do pomiaru wskaźników: Dokumentacja wewnętrzna organizatorów spotkań (m.in. listy obecności, dokumentacja fotograficzna)</p>		
Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami		
<p>Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.</p>		

Szczegółowy opis projektów podstawowych zamieszczono poniżej:

P1: Poprawa jakości życia mieszkańców Gniazdowa poprzez modernizację sieci drogowej

Podmiot realizujący: Gmina Stary Lubotyń

Miejsce realizacji: obszar rewitalizacji – podobszar Gniazdowo

Opis przedsięwzięcia

Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie:

- niezadowolający stan obiektów mieszkalnych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej,

Główny cel projektu:

- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej,
- poprawa stanu technicznego sieci komunikacyjnej,
- poprawa jakości przestrzeni wspólnych.

P1: Poprawa jakości życia mieszkańców Gniazdowa poprzez modernizację sieci drogowej

Zakres realizowanych zadań:

- **przebudowa wraz z odwodnieniem dróg dojazdowych na pola uprawne.**

Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni i infrastruktury oraz wykorzystanie potencjału środowiska, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:

2.6. Poprawa jakości systemu komunikacyjnego.

3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych.

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
1 000 000 zł	Dostępne Programy Rządowe, Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji. Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), budżet Gminy	2024-2030

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Efektami realizacji przedsięwzięcia będzie poprawa jakości życia mieszkańców poprzez poprawę stanu dróg gminnych oraz bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Wskaźniki produktu:

Długość zmodernizowanych odcinków dróg: 1 km

Wskaźniki rezultatu:

Roczna liczba użytkowników – 200 osób.

Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.

P2: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych w Koskowie

Podmiot realizujący: Gmina Stary Lubotyń

Miejsce realizacji: obszar rewitalizacji – podobszar Koskowo

P2: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych w Koskowie

Opis przedsięwzięcia		
<p>Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ starzenie się społeczności lokalnej, ▪ stosunkowo duża liczba bezrobotnych z niskim wykształceniem, ▪ niewystarczająca aktywność społeczna, ▪ niezadowalający stan obiektów mieszkalnych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej, ▪ niewystarczające wyposażenie w sferze technicznej i społecznej, ▪ brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, ▪ niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, ▪ niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. <p>Główny cel projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wykorzystanie potencjału mieszkańców i promowanie pozytywnych wzorców zachowań, ▪ poprawa i wzmocnienie więzi społecznych, ▪ włączenie osób starszych w życie społeczne gminy, ▪ poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, ▪ poprawa jakości środowiska poprzez podniesienie efektywności energetycznej budynków komunalnych, a także ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza i poprawa warunków zamieszkania w budynkach komunalnych, ▪ poprawa jakości przestrzeni wspólnych. <p>Zakres realizowanych zadań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zagospodarowanie przestrzeni i uprządkowanie terenu leśnego, ▪ oświetlenie dróg lokalnych, ▪ remont budynku komunalnego dwurodzinnego, ▪ budowa ciągu chodników dla pieszych, ▪ rozbudowa sieci kanalizacyjnej. 		
Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań		
<p>Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni i infrastruktury oraz wykorzystanie potencjału środowiska, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:</p> <p>2.1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej.</p> <p>2.2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych.</p> <p>2.3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej.</p> <p>2.4. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną.</p> <p>2.6. Poprawa jakości systemu komunikacyjnego.</p> <p>2.7. Modernizacja infrastruktury technicznej i zwiększenie dostępności mieszkańców do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.</p> <p>3.1. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych.</p> <p>3.2. Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby rekreacyjne mieszkańców.</p> <p>3.5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych.</p>		
Ramy realizacji przedsięwzięcia		
Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
5 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz	2024-2030

P2: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych w Koskowie

	Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji. Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), budżet Gminy	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<p>Efektami realizacji przedsięwzięcia będzie poprawa jakości życia mieszkańców poprzez ożywienie obszarów zmarginalizowanych, jak również poprawa warunków zamieszkania w budynku komunalnym.</p> <p>Wskaźniki produktu: Liczba wyremontowanych budynków komunalnych – 1 szt.</p> <p>Wskaźniki rezultatu: Liczba nowych przyłączy sieci kanalizacyjnej – 30 szt.</p>		
Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami		
<p>Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.</p>		

P3: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych w Starym Turobinie

Podmiot realizujący: Gmina Stary Lubotyń
Miejsce realizacji: obszar rewitalizacji – podobszar Stary Turobin
Opis przedsięwzięcia
<p>Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ starzenie się społeczności lokalnej, ▪ stosunkowo wysoki udział osób korzystających z różnych form pomocy społecznej, ▪ stosunkowo duża liczba bezrobotnych z niskim wykształceniem, ▪ niewystarczająca aktywność społeczna, ▪ niezadowalający stan obiektów mieszkalnych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej, ▪ niewystarczające wyposażenie w sferze technicznej i społecznej, ▪ brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, ▪ niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, ▪ niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. <p>Główny cel projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wykorzystanie potencjału mieszkańców i promowanie pozytywnych wzorców zachowań, ▪ poprawa i wzmacnianie więzi społecznych, ▪ włączenie osób starszych w życie społeczne gminy, ▪ poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, ▪ poprawa jakości środowiska poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej, ▪ poprawa jakości przestrzeni wspólnych.

P3: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych w Starym Turobinie

Zakres realizowanych zadań:

- oświetlenie dróg lokalnych,
- **remont świetlicy wiejskiej,**
- budowa ciągu chodników dla pieszych,
- **rozbudowa sieci kanalizacyjnej.**

Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni i infrastruktury oraz wykorzystanie potencjału środowiska, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:

- 1.2.Motywowanie i wspieranie mieszkańców do podejmowania działań na rzecz lokalnej społeczności.
- 1.3.Tworzenie przestrzeni wspólnych, miejsc do spotkań, umożliwiających integrację mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej.
- 1.5.Budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o kulturę i edukację.
- 2.1.Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej.
- 2.2.Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych.
- 2.3.Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej.
- 2.4.Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną.
- 2.6.Poprawa jakości systemu komunikacyjnego.
- 3.1.Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych.
- 3.5.Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych.

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
5 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji. Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), budżet Gminy	2024-2030

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Efektami realizacji przedsięwzięcia będzie poprawa jakości życia mieszkańców poprzez ożywienie obszarów zmarginalizowanych, przywracając im lub nadając nowe funkcje społeczno-gospodarcze. Planuje się, iż modernizacja świetlicy wiejskiej umożliwi także działalność lokalnego centrum wydarzeń społecznych i kulturalnych. Zapewni to odpowiednie warunki do organizowania i animowania uczestnictwa lokalnej społeczności w wydarzeniach artystycznych, kulturalnych czy integracyjnych w zmodernizowanej przestrzeni obszaru. Planowane działania przyczynią się do wsparcia rodzin poprzez ich integrację i zapewnienie form spędzania wolnego czasu.

Wskaźniki produktu:

P3: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych w Starym Turobinie

Liczba zorganizowanych spotkań dla mieszkańców w zmodernizowanej świetlicy w roku – 4 szt.

Liczba wyremontowanych budynków użyteczności publicznej – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu:

Liczba osób korzystających ze wspólnych miejsc spędzania wolnego czasu (średniomiesięcznie) – 20 os.

Liczba nowych przyłączy sieci kanalizacyjnej – 30 szt.

Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.

P4: Poprawa jakości życia mieszkańców Sulęcina Szlacheckiego poprzez modernizację sieci drogowej, kanalizacyjnej oraz zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych

Podmiot realizujący: Gmina Stary Lubotyń

Miejsce realizacji: obszar rewitalizacji – podobszar Sulęcina Szlacheckiego

Opis przedsięwzięcia

Problemy obszaru rewitalizacji, które adresuje przedsięwzięcie:

- stosunkowo duża liczba bezrobotnych z niskim wykształceniem,
- niewystarczająca aktywność społeczna,
- niezadowalający stan obiektów mieszkalnych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej,
- niewystarczające wyposażenie w sferze technicznej i społecznej,
- brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości,
- niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
- niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Główny cel projektu:

- wykorzystanie potencjału mieszkańców i promowanie pozytywnych wzorców zachowań,
- poprawa i wzmocnienie więzi społecznych,
- włączenie osób starszych w życie społeczne gminy,
- poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej,
- poprawa jakości środowiska poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej,
- poprawa jakości przestrzeni wspólnych.

Zakres realizowanych zadań:

- **zagospodarowanie przestrzeni i uprządkowanie terenu leśnego,**
- oświetlenie dróg lokalnych,
- budowa ciągu chodników dla pieszych,
- **rozbudowa sieci dróg wiejskich,**
- **rozbudowa sieci kanalizacyjnej.**

Spójność z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Realizacja przedsięwzięcia realizuje cel rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego, poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni

P4: Poprawa jakości życia mieszkańców Sulęcina Szlacheckiego poprzez modernizację sieci drogowej, kanalizacyjnej oraz zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych

i infrastruktury oraz wykorzystanie potencjału środowiska, w szczególności w odniesieniu do następujących kierunków działań:

- 1.2.Motywowanie i wspieranie mieszkańców do podejmowania działań na rzecz lokalnej społeczności.
- 1.3.Tworzenie przestrzeni wspólnych, miejsc do spotkań, umożliwiających integrację mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej.
- 2.3.Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej.
- 2.4.Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną.
- 2.6.Poprawa jakości systemu komunikacyjnego.
- 3.1.Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych.
- 3.2.Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby rekreacyjne mieszkańców.
- 3.5.Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych.

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość	Możliwe źródła finansowania	Planowany termin
5 000 000 zł	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji, Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), budżet Gminy	2024-2030

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Przedsięwzięcie połączone jest z realizacją Projektu Kluczowego I - **Utworzenie Centrum Opiekuńczo - Mieszkalnego w Sulęcinie Szlacheckim**. Efektami realizacji przedsięwzięcia będzie poprawa jakości życia mieszkańców poprzez ożywienie obszarów zmarginalizowanych, przywracając im lub nadając nowe funkcje społeczno-gospodarcze. Modernizacja dróg lokalnych poprawi bezpieczeństwo w ruchu drogowym, a także przyczyni się do rozwoju społeczno-ekonomicznego. Skutkiem działań będą ułatwienia komunikacyjne sprzyjające rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości, podejmowaniu przez mieszkańców zatrudnienia poza miejscem zamieszkania. Zwiększy się dostępność korzystania z usług społecznych.

Wskaźniki produktu:

Długość zmodernizowanych odcinków dróg: 2 km.

Wskaźniki rezultatu:

Liczba nowych przyłączy sieci kanalizacyjnej – 30 szt.

Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności, spełniających wymagania uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, w tym dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej. Osoby ze szczególnymi potrzebami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Podmiot realizujący zapewni, że wszystkie produkty projektu i rezultaty zgodne będą z zasadami wymagalności dostępności cyfrowej, w tym WCAG 2.1 AA i wytycznymi, co także zwiększy dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami.

Zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, przedsięwzięcia rewitalizacyjne zamieszczone w gminnym programie rewitalizacji mogą być realizowane również poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki.

5.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Uzupełniające rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych stanowią te projekty, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno jest zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji. Włączenie projektów uzupełniających w ramach obszarów tematycznych pozwoli na wsparcie wyników uzyskanych w związku z realizacją projektów kluczowych i podstawowych. Polegają one na szeroko rozumianej aktywizacji społeczności lokalnej i stanowią istotny element realizacji Programu. Pozostałe, uzupełniające rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały określone w odniesieniu do celów rewitalizacji, adresując zidentyfikowane problemy społeczne i wykorzystując lokalne potencjały. Podmiotem realizującym będzie Gmina Stary Lubotyń i jej jednostki organizacyjne, przy współpracy innych instytucji i administracji wyższego szczebla.

Uzupełniające rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych stanowią te projekty, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno jest zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji. Włączenie projektów uzupełniających w ramach obszarów tematycznych pozwoli na wsparcie wyników uzyskanych w związku z realizacją projektów kluczowych i podstawowych. Polegają one na szeroko rozumianej aktywizacji społeczności lokalnej i stanowią istotny element realizacji Programu. Pozostałe, uzupełniające rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały określone w odniesieniu do celów rewitalizacji, adresując zidentyfikowane problemy społeczne i wykorzystując lokalne potencjały. Podmiotem realizującym będzie Gmina Klwów i jej jednostki organizacyjne, przy współpracy innych instytucji i administracji wyższego szczebla.

Włączenie przedsięwzięć uzupełniających jest istotne ze względu na konieczność kompleksowego rozwoju obszaru gminy, tym samym wykraczając poza obszar rewitalizacji. Włączenie projektów uzupełniających może zapewnić różnorodność inicjatyw, które obejmują różne aspekty życia społeczności, takie jak kultura, edukacja, infrastruktura czy ochrona środowiska. Dzięki projektom uzupełniającym możliwe jest lepsze wykorzystanie dostępnych zasobów, włączając w to nakłady finansowe, a także zaangażowanie lokalnej społeczności. Te dodatkowe projekty mogą być realizowane przez różne podmioty, co prowadzi do synergii działań i zwiększenia efektywności działań rewitalizacyjnych. Obszary objęte programami rewitalizacji często charakteryzują się zróżnicowanymi potrzebami społecznymi, ekonomicznymi i środowiskowymi. Włączenie projektów uzupełniających pozwala dostosować działania do konkretnych wymagań lokalnych społeczności, zapewniając bardziej precyzyjną odpowiedź na wyzwania i problemy występujące w danym obszarze. Uwzględnienie projektów uzupełniających może sprzyjać kreatywności i innowacyjności w podejściu do problemów społecznych. Nowatorskie inicjatywy mogą przyciągać uwagę inwestorów, partnerów społecznych oraz mieszkańców, co może przyczynić się do długofalowego wzrostu i trwałego rozwoju obszaru. Włączenie różnorodnych projektów uzupełniających może promować współpracę między różnymi podmiotami, takimi jak instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa oraz mieszkańcy. Partnerstwo jest kluczowe dla skutecznego wdrażania programów rewitalizacji, ponieważ umożliwia dzielenie się zasobami, wiedzą i doświadczeniem, co może prowadzić do lepszych wyników i większej trwałości działań. Włączenie projektów uzupełniających może być kluczowe dla osiągnięcia długoterminowych celów rozwoju społeczności. Działania te mogą prowadzić do zwiększenia zaangażowania społecznego, wzrostu potencjału ekonomicznego, poprawy jakości życia mieszkańców oraz budowy silnych więzi

społecznych, co przyczynia się do trwałego rozwoju obszaru objętego programem rewitalizacji.

Integracja społeczna mieszkańców

Projekt ma na celu integrację społeczną i aktywizację osób starszych oraz korzystających z pomocy społecznej, a także ich rodzin, w tym dzieci. Działania obejmą organizację wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych (np. warsztaty, zajęcia sportowe, pikniki), które będą się odbywały cyklicznie, uwzględniając potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Inicjatywy będą realizowane przez lokalne instytucje i organizacje, w tym m.in. Ochotnicze Straże Pożarne, bibliotekę i organizacje sportowe. Projekt odpowiada na problemy niskiego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym oraz wykluczenia społecznego z powodu wieku lub niepełnosprawności. W ramach działań wspierane będą projekty ukierunkowane na: aktywizację społeczno-zawodową, wsparcie rodzin wielodzietnych, rozwój dziennych form wsparcia, tworzenie i rozwijanie miejsc opieki nad dziećmi, usług środowiskowych, usług społecznych, pomoc dla dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją, wsparcie osób niepełnosprawnych.

Poprawa efektywności kształcenia

W ramach działań wspierane będą projekty, których celem będzie poprawa wyników nauczania uzyskanych przez uczniów, zajęcia dodatkowe, różne formy rozwijające uzdolnienia, nowe formy i programy nauczania, zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci, kółka zainteresowań, np. fotograficzne, filmowe, plastyczne, sportowe, muzyczne, teatralne, itp. Działania te będą służyły m.in. kształtowaniu już w młodym wieku umiejętności i postaw przydatnych i ułatwiających funkcjonowanie na rynku pracy, a także stanowiących podstawę i kształtujących nawyk uczenia się przez całe życie. W zakresie kształcenia kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy wspierane będą projekty w zakresie porozumiewania się w językach obcych, kompetencji matematyczno-przyrodniczych, kompetencji informatycznych oraz właściwych postaw i umiejętności, tj. kreatywności, innowacyjności, umiejętności pracy zespołowej czy postaw przedsiębiorczych.

Aktywizacja zawodowa

W ramach działania wspierane będą projekty i kursy dla osób dorosłych w zakresie podnoszenia kwalifikacji i kompetencji cyfrowych i językowych, zdobywanie lub uzupełnianie wiedzy i umiejętności przez pracowników. Celem działania będzie także wsparcie zaangażowania na rzecz osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej. Planowane formy wsparcia są następujące: doradztwa, szkoleń lub poprawy w dostępie do finansowania mikroprzedsiębiorstw. W ramach przedsięwzięcia wspierane będą także działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej poprzez wsparcie dla projektów i inicjatyw w obszarze działalności gospodarczej, które łączą cele społeczne i ekonomiczne. Realizacja projektów będzie służyła budowaniu potencjału społecznego na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Istotną kwestią jest współpraca z władzami samorządowymi, tworzenie partnerstw dla realizacji określonych przedsięwzięć dla rozwoju lokalnego.

Budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o kulturę i edukację

W ramach działania podejmowane będą inicjatywy, mające na celu zainteresowanie historią, kulturą i lokalnymi tradycjami. Zakłada się organizację wydarzeń kulturalnych, artystycznych i edukacyjnych, w tym o charakterze cyklicznym. Planuje się także realizację zajęć sportowo-rekreacyjnych. Działania będą realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni i infrastruktury

W ramach planowanych przedsięwzięć zakłada się poprawę stanu budynków mieszkalnych, gospodarczych i użyteczności publicznej, tj. remonty, naprawy, modernizacje, wyposażenie w infrastrukturę techniczną, w tym termomodernizację obiektów (ocieplenie ścian zewnętrznych, wymiana stolarki okiennej i drzwi zewnętrznych, wymiana/modernizacja instalacji wewnętrznej). Planowane działania obejmują ponadto rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz podłączenie nowych odbiorców. W zakres działania wchodzi także podnoszenie jakości przestrzeni publicznych poprzez nadanie terenom funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych i miejsc spotkań i rekreacji dla mieszkańców, w tym modernizacja istniejącej infrastruktury, drzewostanu, małej architektury, budowa miejsc odpoczynku (ławki, wiaty, ciągi piesze). W ramach działań budowane będą nowe odcinki dróg, wymianie będzie podlegała nawierzchnia dróg i chodników. W ramach działań wykonana zostanie modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne, rozbudowa oświetlenia ulicznego z wykorzystaniem energooszczędnych lamp oświetleniowych, wykorzystanie OZE do oświetlenia. W zakresie działania mieszczą się także działania, prowadzące do polepszenia jakości środowiska, w tym m.in. usuwanie wyrobów zawierających azbest z budynków mieszkalnych i gospodarczych na terenie gminy, ograniczanie niskiej emisji poprzez wymianę pieców węglowych na ekologiczne źródła ciepła w gospodarstwach domowych zlokalizowanych na terenie gminy, wymiana źródeł ciepła na energooszczędne i niskoemisyjne, zagospodarowanie terenów zieleni, stanowiących własność gminy, na tereny rekreacyjne dla mieszkańców.

6. Spójność postanowień Programu z dokumentami strategicznymi województwa i gminy

Kierunki działań wskazane w Programie są spójne z celami, kierunkami i działaniami wyznaczonymi w wojewódzkich i gminnych dokumentach programowych.

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+⁸

Celem nadrzędnym Strategii jest zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałe i zrównoważone przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska.

W Strategii podkreślono, że na terenie województwa mazowieckiego występuje wiele obszarów zdegradowanych, które ze względu na koncentrację problemów rozwojowych, wymagają zintegrowanych działań rewitalizacyjnych, nakierowanych na trwałą poprawę jakości życia społeczności lokalnej. Mimo dotychczasowego dużego nakładu środków, w tym z funduszy unijnych, niezbędne jest kontynuowanie działań mających na celu wzmacnianie lub przywracanie aktywności społeczno-gospodarczej.

W Strategii zaproponowano terytorializację celów, co w związku z dużym zróżnicowaniem województwa mazowieckiego przełoży się na ich bardziej efektywne wykonanie zgodnie z zasadą spójności terytorialnej. Wyróżniono pięć celów strategicznych, a w ich obrębie kierunki działań.

1. Cel strategiczny I – KONKURENCYJNE I INNOWACYJNE MAZOWSZE Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii, w tym m.in. następujące kierunki działań:
 - Rozwój miast jako centrów aktywności gospodarczej,
 - **Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich.**

Zakłada się, że obszary wiejskie będą wzmacniały swoje mocne strony i zwiększały stopień dywersyfikacji działalności gospodarczej, a działania w tym kierunku przyczynią się do wzrostu atrakcyjności wsi jako miejsca do życia i prowadzenia działalności gospodarczej, a także zahamowania odpływu ludzi młodych i przedsiębiorczych.

⁸ Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+, przyjęta uchwałą nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 22 maja 2022 r.

2. Cel strategiczny II – DOSTĘPNE I MOBILNE MAZOWSZE Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego, w tym m.in. następujące kierunki działań:
 - zwiększenie dostępności transportowej i spójności przestrzennej regionu oraz udziału środków transportu przyjaznych dla środowiska, mieszkańców i przestrzeni, w tym np. poprawa ciągłości i jakości tras pieszych i rowerowych, budowa i utrzymanie sieci szkieletowej tras rowerowych,
 - rozwój uporządkowanej sieci osadniczej, sprzyjającej wykorzystaniu transportu zbiorowego i ruchowi niezmotoryzowanemu, w tym **kompleksowa rewitalizacja w miastach i miejscowościach wiejskich**.
3. Cel strategiczny III – ZIELONE, NISKOEMISYJNE MAZOWSZE Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody, w tym m.in. następujące kierunki działań:
 - zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska,
 - poprawa jakości środowiska,
 - podnoszenie efektywności energetycznej.
4. Cel strategiczny IV – MAZOWSZE ZINTEGROWANE SPOŁECZNIE Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki, w tym m.in. następujące kierunki działań:
 - rozwój kapitału ludzkiego i społecznego,
 - podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych i opiekuńczych,
 - aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców,
 - włączenie i integracja społeczna.

W ramach Celu strategicznego IV podkreśla się konieczność wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, w tym szczególnie mieszkającej na obszarach wiejskich, poprzez zwiększenie dostępności do usług oświatowych, realizowanych również przez ośrodki kultury, doposażenie szkół, a także umożliwienie uczniom korzystania z nowoczesnych technologii w procesie nauczania. Kluczowe jest także działanie na rzecz włączenia społecznego w celu **przeciwdziałania zjawisku ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego** grup wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem. Wskazane są działania umożliwiające tym grupom pełny udział w życiu społecznym i zawodowym, m.in. poprzez poprawę dostępności do przestrzeni publicznej, kształcenia, aktywizacji zawodowej czy wysokiej jakości usług społecznych. W strategii podkreśla się potrzebę wsparcia na rzecz integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej.

5. Cel strategiczny IV – MAZOWSZE BOGATE KULTUROWO Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia, w tym następujące kierunki działań:
 - ochrona i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego,
 - wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju gospodarczego i promocji województwa,
 - upowszechnianie kultury i twórczości,
 - kreowanie miast i wsi jako centrów aktywności kulturalnej i turystycznej.

W *Diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego*, będącej podstawą dla opracowania Strategii zwraca się uwagę na fakt, iż na terenie województwa mazowieckiego występuje wiele obszarów, które ze względu na kumulację licznych problemów, wymagają szczególnego wsparcia procesów rozwojowych. Zalicza się do nich między innymi wyznaczone na poziomie lokalnym obszary zdegradowane, wskazane w programach rewitalizacji. Według stanu na 2019 r. 158 gmin województwa (50,3% gmin) posiada uchwalone programy rewitalizacji. Na zdiagnozowanych w nich obszarach zdegradowanych koncentrują się liczne problemy rozwojowe, związane m.in. z wysokim bezrobociem, ubóstwem, dużą przestępczością, niskim poziomem przedsiębiorczości, niską jakością terenów publicznych, złym stanem technicznym obiektów budowlanych, a także

przekroczonymi standardami jakości środowiska. Szczególnego wsparcia, polegającego na przeprowadzeniu działań naprawczych, nakierowanych na trwałą poprawę jakości życia społeczności lokalnej, wymagają obszary rewitalizacji, które charakteryzują się największym natężeniem problemów rozwojowych. Często są to centra miast i wsie, będące siedzibami administracyjnymi gmin.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego⁹

W Planie przyjęto zintegrowane podejście do prowadzenia polityki rozwoju, wyznaczając obszary funkcjonalne. Powiat ostrowski przynależy do podregionu ostrołęckiego. Gmina Stary Lubotyń, zgodnie z postanowieniami Planu należy do wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych. Są to obszary położone peryferyjnie, o utrudnionym dostępie do ośrodka wojewódzkiego, w niewielkim stopniu uczestniczące w procesach rozwojowych kraju. Istotne bariery rozwoju tych obszarów obejmują: niską dostępność do usług publicznych, zdekapitalizowanie tkanki osadniczej i zagrożenie walorów przyrodniczych w procesie gwałtownego poszukiwania alternatywnych dróg rozwoju, czy słabą jakość infrastruktury technicznej. Zasady zagospodarowania dla wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych określono następująco:

- poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych poprzez wspieranie prac scaleniowych i wymiany gruntów,
- kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na gruntach najwyższych klas bonitacyjnych I-III,
- wielofunkcyjny rozwój obszarów o średniej i niskiej zdolności produkcyjnej, przy zachowaniu walorów środowiska,
- poprawa dostępności komunikacyjnej, m.in. poprzez rozwój transportu publicznego, przebudowę i rozbudowę istniejącej sieci drogowej,
- budowa i rozbudowa systemów wodociągowo-kanalizacyjnych, a także sukcesywna sanitacja terenów o zabudowie rozproszonej, m.in. poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków,
- poprawa bezpieczeństwa energetycznego,
- zwiększenie nasycenia infrastrukturą ICT (ang. Information and Communication Technologies), a także zapewnienie dostępu do systemu e-usług,
- tworzenie przestrzeni publicznych, będących miejscem koncentracji i aktywizacji społeczności lokalnych,
- objęcie ochroną unikalnych elementów architektury wiejskiej charakterystycznej dla poszczególnych regionów, w tym układów ruralistycznych.

Ponadto Gminny Program Rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń na lata 2024-2030 jest zgodny z niżej wymienionymi wojewódzkimi dokumentami strategicznymi:

- Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030¹⁰
- Wojewódzki Program Polityki Senioralnej województwa mazowieckiego na lata 2022-2026¹¹
- Wojewódzki Program Pomocy i Oparcia Społecznego dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi na lata 2023-2027¹²
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa

⁹ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, przyjęty Uchwałą nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r.

¹⁰ Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030 przyjęta uchwałą nr 92/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 czerwca 2022 r.

¹¹ Wojewódzki Program Polityki Senioralnej województwa mazowieckiego na lata 2022-2026, przyjęty uchwałą nr 1987/374/22 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 27 grudnia 2022 r.

¹² Wojewódzki Program Pomocy i Oparcia Społecznego dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi na lata 2023-2027, przyjęty Uchwałą nr 705/403/23 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 24 kwietnia 2023 r.

- Mazowieckiego na lata 2021–2025. Aktualizacja 2022¹³
- Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025¹⁴
- Wojewódzki Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na Rzecz Zatrudniania Osób Niepełnosprawnych w Województwie Mazowieckim na lata 2022–2025¹⁵

Strategia Rozwoju Gminy Stary Lubotyń na lata 2022-2030¹⁶

Strategia Rozwoju Gminy Stary Lubotyń stanowi długofalową koncepcję rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego gminy. Zawiera ona wizję rozwoju oraz plan długofalowych zamierzeń. W Strategii, na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT, zidentyfikowane zostały bariery rozwojowe gminy Stary Lubotyń. Wśród niekorzystnych zjawisk występujących w gminie jako najważniejsze określone zostały m.in:

- starzenie się społeczeństwa,
- spadek liczby ludności ogółem na terenie gminy,
- niewystarczająco rozwinięty sektor przedsiębiorstw,
- niewystarczająco rozwinięty sektor rekreacyjno-turystyczny,
- braki w infrastrukturze technicznej,
- zanieczyszczenie środowiska naturalnego.

Zgodnie z zaprezentowaną w dokumencie wizją rozwoju w 2030 Gmina Stary Lubotyń będzie miejscem atrakcyjnym z zadbanym środowiskiem przyrodniczym i kulturowym oraz wyposażonym w rozwiniętą infrastrukturą społeczną, komunikacyjną, techniczną i rekreacyjną. Zgodnie z powyższym misją określoną w Strategii jest zaspokajanie potrzeb mieszkańców Gminy Stary Lubotyń poprzez rozbudowę i modernizację bezpiecznej infrastruktury społecznej, technicznej i rekreacyjnej oraz tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, turystyki i rekreacji w oparciu o posiadane zasoby z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Szanse rozwojowe gminy Stary Lubotyń należy wiązać głównie z rozwojem rolnictwa, funkcji obsługi mieszkańców gminy, transportu oraz z rozwojem przedsiębiorczości.

W Strategii określone zostały cele strategiczne, którym przyporządkowano następujące cele operacyjne:

1. Cel strategiczny 1: Zintegrowane społeczeństwo i korzystne warunki mieszkaniowe, w tym:
 - Cel operacyjny 1.1. Tereny przygotowane pod rozwój budownictwa mieszkaniowego.
 - Cel operacyjny 1.2. Wysokie standardy infrastruktury społecznej.
 - Cel operacyjny 1.3. Zintegrowane i zaktywizowane społeczeństwo.
2. Cel strategiczny 2: Efektywny sektor gospodarczy i ukształtowana oferta turystyczno-rekreacyjna, w tym:
 - Cel operacyjny 2.1. Atrakcyjna oferta inwestycyjna Gminy.
 - Cel operacyjny 2.2. Utworzona oferta turystyczno-rekreacyjna Gminy.
 - Cel operacyjny 2.3. Wysoka jakość i dostępność infrastruktury technicznej.

¹³ Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025. Aktualizacja 2022, przyjęty uchwałą nr 1862/367/22 Zarządu Województwa Mazowieckiego z 13 grudnia 2022 r.

¹⁴ Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025 przyjęty uchwałą nr 781/232/21 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 25 maja 2021 r.

¹⁵ Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych w województwie mazowieckim na lata 2022–2025, przyjęty uchwałą nr 1986/374/22 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 27 grudnia 2022 r.

¹⁶ „Strategia Rozwoju Gminy Stary Lubotyń na lata 2023-2030”, przyjęta uchwałą Nr XLVI/260/23 Rady Gminy Stary Lubotyń z dnia 2 czerwca 2023 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Stary Lubotyń na lata 2023-2030

3. Cel strategiczny 3: 3. Harmonijny ład przestrzenny oraz czyste środowisko naturalne, w tym:

- Cel operacyjny 3.1. Spójność zagospodarowania przestrzennego gminy.
- Cel operacyjny 3.2. Czyste środowisko naturalne z wykorzystaniem OZE.

Cele rewitalizacji są spójne z celami strategicznymi, operacyjnymi i kierunkami działań, wyznaczonymi w „Strategii Rozwoju Gminy Stary Lubotyń na lata 2023-2030”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stary Lubotyń na lata 2021-2025¹⁷

Celem Strategii jest diagnoza oraz zaplanowanie działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i poprawy warunków życia mieszkańców oraz zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy.

Cel główny Strategii jest realizowany przez cele strategiczne i cele operacyjne, którym przyporządkowano poszczególne działania.

W ramach celu strategicznego 1. **Wsparcie rodziny** wyodrębniono:

- Cel operacyjny 1.1. Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem, w tym m.in. programy edukacyjne skierowane do rodzin, szkolenia, programy socjalne, usługi asystenckie etc.,
- Cel operacyjny 1.2. Pomoc rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa, w tym m.in. pomoc materialna, poradnictwo specjalistyczne, organizacja czasu wolnego dla dzieci,
- Cel operacyjny 1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju, w tym m.in. modernizacja placówek, szkolenie kadr, poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych, wsparcie psychologiczne,
- Cel operacyjny 1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia, w tym m.in. działania animacyjne, informacyjne i aktywizacyjne.

W ramach celu strategicznego 2. **Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu** wyodrębniono:

- Cel operacyjny 2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego, w tym m.in. pomoc finansowa i rzeczowa, współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- Cel operacyjny 2.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych, w tym m.in. działalność informacyjna, kursy, szkolenia, warsztaty aktywizacyjne, zachęty dla inwestorów etc.

W ramach Celu strategicznego 3. **Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie** wyodrębniono:

- Cel operacyjny 3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień, w tym m.in. działania profilaktyczne: edukacyjno-informacyjne, wsparcie psychologiczne, tworzenie grup wsparcia, szkolenia dla pracowników socjalnych etc.
- Cel operacyjny 3.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie, w tym m.in.: zagwarantowanie ochrony i pomocy ofiarom, pomoc terapeutyczna i korekcyjna dla sprawców przemocy, szkolenia dla pracowników etc.

W ramach Celu strategicznego 4. **Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych** wyodrębniono:

- Cel operacyjny 4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych, w tym m.in. wsparcie finansowe i rzeczowe, pomoc psychologiczna, organizacja opieki wytchnieniowej, tworzenie placówek wsparcia dziennego, zapewnienie dostępu do rehabilitacji etc.

¹⁷ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stary Lubotyń na lata 2021-2025, przyjęta Uchwałą nr XXVI/161/21 Rady Gminy Stary Lubotyń z dnia 26 maja 2021 r

- Cel operacyjny 4.2. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. W tym m.in. kursy, szkolenia, udział w projektach organizowanych przez np. PFRON.

Cele rewitalizacji uwzględniają najbardziej istotne obszary życia społecznego, a dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oczekiwane jest przyspieszenie procesu wyprowadzania z kryzysowej sytuacji obszaru wsparcia. Jak wskazano, w tym zakresie cele Programu są spójne z celami realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stary Lubotyń na lata 2021-2025.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Stary Lubotyń¹⁸

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Stary Lubotyń” przyjęto jednostki urbanistyczne, które, dla zachowania spójności funkcjonalno-przestrzennej, stanowiły podstawę opracowania programu rewitalizacji. Aktualnie cały teren gminy jest objęty obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Za priorytety polityki przestrzennej uznano:

- Zabezpieczenie funkcjonowania systemu przyrodniczego na obszarze gminy Stary Lubotyń oraz ustalenie zasad dotyczących kształtowania walorów krajobrazowych – w celu zachowania: ciągłości funkcjonalnej i przestrzennej systemu przyrodniczego, obszarów cennych przyrodniczo oraz różnorodności biologicznej w gminie, został wyznaczony System Przyrodniczy Gminy.
- Kształtowanie systemów komunikacyjnych i infrastruktury technicznej – uwzględniono planowany przebieg drogi ekspresowej S61 przez teren gminy, a także przebieg istniejących gazociągów wysokiego ciśnienia oraz napowietrznej linii elektroenergetycznej 110kV.
- Zabezpieczenie terenów dla inwestycji celu publicznego.
- Zabezpieczenie terenów dla inwestycji gospodarczych – ustalono tereny aktywności gospodarczej, największe z nich w Sulęcinie Włociańskim i Żochowie, mniejsze zaś w Starym Lubotyniu, Lubotyniu Włókach, Żyłowie i Gniazdowie.
- Zabezpieczenie terenów dla inwestycji mieszkaniowych w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej - ustalono tereny wielofunkcyjne - zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej, których powierzchnia odpowiada realnemu zapotrzebowaniu na nie w perspektywie 10 lat, przy uwzględnieniu m.in. tendencji wzrostu komfortu życia.

Cele strategiczne i zasady rozwoju miasta i gminy Stary Lubotyń wskazane w Studium są bezpośrednio powiązane z celami strategicznymi i kierunkami działań rewitalizacyjnych ujętych w niniejszym Programie. Postanowienia obydwu dokumentów dążą do realizacji przestrzennych procesów rozwojowych w sposób kompleksowy i wszechstronny w obszarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, funkcjonalno-przestrzennym i technicznym, determinując w ten sposób przekształcenia związane z poprawą sytuacji społecznej i jakości życia mieszkańców.

Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Stary Lubotyń na lata 2021-2027¹⁹

W „Programie Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Stary Lubotyń na lata 2021-2027” zidentyfikowano priorytetowe obszary działań w gminie w zakresie przywrócenia poziomów pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2,5 w powietrzu do poziomów dopuszczalnych w zakresie ograniczania emisji powierzchniowej w sektorze komunalno-bytowym.

Główną przyczyną przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu zawieszonego PM2,5 na obszarze strefy mazowieckiej, do której należy gmina

¹⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Stary Lubotyń, przyjęte uchwałą nr XIII/140/20 Rady Gminy Stary Lubotyń z dnia 30 grudnia 2020 r.

¹⁹ „Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Stary Lubotyń na lata 2021-2027 (PONE)”, przyjęty uchwałą nr XXXVIII/217/22 Rady Gminy Stary Lubotyń z dnia 29 czerwca 2022 r.

Stary Lubotyń, jest emisją powierzchniową. Wysoki udział w stężeniach pyłu zawieszonego mają również lokalne systemy grzewcze i transport kołowy. W sektorze mieszkalnym przeważają nieekologiczne źródła ciepła wykorzystywane w ogrzewaniu gospodarstw indywidualnych, z powodu niższych kosztów pozyskania paliwa. Obserwuje się również wzrost popularności i powszechność transportu indywidualnego w obliczu braku wystarczającej infrastruktury, umożliwiającej korzystanie z innych środków transportu. Obecny stan techniczny dużej liczby kotłów, w których odbywa się spalanie paliw w celach grzewczych określany jest jako zły, a jakość paliw (głównie węgla) jest niezadowolająca.

Postanowienia „Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Stary Lubotyń na lata 2021-2027” mają istotny wpływ na realizację działań rewitalizacyjnych w gminie, w szczególności w zakresie efektywności energetycznej i termomodernizacji. Zaplanowane zadania obejmują termomodernizację budynków, w tym użyteczności publicznej, wraz z wymianą źródeł ciepła, zmianę systemu źródeł ogrzewania w budynkach mieszkalnych, w tym na energooszczędne źródła odnawialne budowę dróg. Tym samym Program pozostaje stanowi istotny wkład w osiągnięcie zdefiniowanych w „Planie gospodarki niskoemisyjnej” wskaźników monitorowania realizacji planu.

7. Szacunkowe ramy finansowe

Zestawienie projektów stanowi tzw. indykatywną listę projektów kluczowych. Indykatywny charakter list oznacza, iż podane w nich informacje dotyczące poszczególnych projektów mają charakter orientacyjny, są odzwierciedleniem najlepszej wiedzy w momencie tworzenia listy. Dopuszczalne są więc modyfikacje zakresu projektów, wartości i harmonogramu, a realizacja poszczególnych zadań będzie uzależniona od możliwości finansowych podmiotów i instytucji odpowiedzialnych za ich wdrażanie. Wybór możliwości finansowania przedsięwzięć dokonany zostanie z zachowaniem zasady dodatkowości. Niezbędna jest więc koordynacja możliwości wykorzystania środków pomocowych funduszy europejskich ze środkami przewidzianymi w ramach polityk sektorowych i instrumentów krajowych. Zaangażowane więc powinny zostać środki publiczne pochodzące z budżetu państwa, budżetu gminy, ale także środki pozostałych interesariuszy Programu i realizujących przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Tab. 7 Szacunkowe ramy finansowe

lp.	przedsięwzięcie	szacowana wartość (zł)	struktura finansowania			źródła finansowania
			środki publiczne	środki europejskie	środki prywatne	
1	Utworzenie Centrum Opiekuńczo - Mieszkalnego w Sulęcinie Szlacheckim	5 200 000	2 376 012	2 823 988	0	Środki Krajowe, Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony
2	Utworzenie Klubu „Senior +” w Gniazdowie	260 000	260 000	0	0	
3	Poprawa jakości życia mieszkańców Gniazdowa poprzez modernizację sieci drogowej	1 000 000	1 000 000	850 000	0	
4	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni	5 000 000	5 000 000	3 500 000	0	

lp.	przedsięwzięcie	szacowana wartość (zł)	struktura finansowania			źródła finansowania
			środki publiczne	środki europejskie	środki prywatne	
	wspólnych w Koskowie					Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji. Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), budżet Gminy
5	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych w Starym Turobinie	5 000 000	5 000 000	3 500 000	0	
6	Poprawa jakości życia mieszkańców Sulęcina Szlacheckiego poprzez modernizację sieci drogowej, kanalizacyjnej oraz zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych	5 000 000	5 000 000	3 500 000	0	

Potencjalne źródła finansowania realizacji przedsięwzięć obejmują:

- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027,
- Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027,
- Środki krajowe, w tym m.in. w systemie pomocy społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Bank Gospodarstwa Krajowego, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- Środki wojewódzkie, w tym Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz środki Samorządu Województwa Mazowieckiego w ramach dostępnych instrumentów finansowych i programów.
- środki publiczne z budżetu Gminy Stary Lubotyń,
- środki prywatne interesariuszy, którzy zgłosili swoje projekty ujęcia w Programie.

Środki finansowe na realizację zaplanowanych przedsięwzięć zostaną zabezpieczone w budżecie Gminy Stary Lubotyń oraz w Wieloletniej Prognozie Finansowej w odniesieniu do przedsięwzięć wieloletnich, zgodnie z wymogami art. 21 ustawy o rewitalizacji.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)²⁰

Celem programu jest edukacja i wspieranie uczenia się przez całe życie, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, a także ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej. Dostępne programy obejmują następujące działania:

- FERS.01 04: Rozwój systemu edukacji, gdzie beneficjentami mogą być: duże przedsiębiorstwa, izby gospodarcze, jednostki naukowe, MŚP, organizacje pozarządowe, pozarządowe organizacje turystyczne, przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego, szkoły i inne placówki systemu oświaty, uczelnie, a typy przedsięwzięć to m.in. kształcenie i doskonalenie kadr systemu oświaty

²⁰ Szczegółowy Opis Priorytetów Programu, <https://www.rozwojspoleczny.gov.pl/strony/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/prawo-i-dokumenty/szczegolowy-opis-priorytetow-programu-fundusze-europejskie-dla-rozwoju-spolecznego-2021-2027/>

- FERS.01 06: Edukacja włączająca, gdzie beneficjentami mogą być: duże przedsiębiorstwa, jednostki naukowe, MŚP, organizacje pozarządowe, przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego, szkoły i inne placówki systemu oświaty, uczelnie, a typy przedsięwzięć to m.in. zintegrowane i kompleksowe wsparcie dla poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego.
- FERS.01 09: Rozwój kompetencji cyfrowych, gdzie beneficjentami mogą być organizacje pozarządowe. W ramach działania uruchomione zostaną lokalne ośrodki rozwoju kompetencji cyfrowych.
- FERS.01.13: Umiejętności w sektorze zdrowia, gdzie beneficjentami mogą być: administracja rządowa, inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki, jednostki naukowe, ośrodki kształcenia dorosłych, szkoły i inne placówki systemu oświaty, uczelnie, a typy przedsięwzięć to m.in. rozwój i wsparcie kształcenia podyplomowego przedstawicieli innych zawodów związanych z ochroną zdrowia, w tym kadr zdrowotnej opieki długoterminowej.
- FERS.02.02 Wsparcie systemu opieki nad dziećmi do lat 3, gdzie beneficjentami mogą być: instytucje rynku pracy, jednostki naukowe, jednostki samorządu terytorialnego, MŚP, organizacje pozarządowe, organizacje zrzeszające pracodawców, osoby fizyczne, podmioty ekonomii społecznej, uczelnie, związki zawodowe, a typy przedsięwzięć to m.in. podniesienie kompetencji przedstawicieli podmiotów tworzących instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz kadry sprawującej opiekę nad dziećmi.
- FERS.03.04 Nowe rozwiązania na rzecz osób z niepełnosprawnościami, gdzie beneficjentami mogą być: administracja rządowa, jednostki naukowe, jednostki organizacyjne działające w imieniu jednostek samorządu terytorialnego, jednostki samorządu terytorialnego, MŚP, organizacje badawcze, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, uczelnie. Możliwe typy przedsięwzięć to m.in. wdrożenie i przetestowanie rozwiązań dotyczących zatrudnienia wspomaganego.
- FERS.04.06 Rozwój dialogu obywatelskiego, gdzie beneficjentami mogą być organizacje pozarządowe, a typy przedsięwzięć obejmują m.in. szkolenia z procesu legislacji i analizy danych.
- FERS.04.07 Wsparcie NGO w zakresie dostępności i włączenia społecznego, gdzie beneficjentami mogą być organizacje pozarządowe, a typy przedsięwzięć obejmują m.in. doradztwo w zakresie wzmocnienia potencjału NGO do świadczenia usług w obszarze włączenia społecznego oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
- FERS.04.12 Wsparcie NGO w zakresie usług publicznych i współpracy, gdzie beneficjentami mogą być jednostki naukowe, organizacje badawcze, organizacje pozarządowe, a typy przedsięwzięć obejmują m.in. opracowanie i wdrożenie mechanizmów zapewniających m.in. podniesienie jakości, rozszerzenie zakresu i dostępności usług, kształcenie kadr z budowania potencjału instytucjonalnego NGO.
- FERS.04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego, gdzie beneficjentami mogą być administracja rządowa, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty ekonomii społecznej (PES), a typy przedsięwzięć obejmują m.in. wsparcie finansowe np. wypłacanie „premię społeczną” dla JST zlecających lub powierzających PES usługi społeczne.
- FERS.04.14 Deinstytucjonalizacja długoterminowej opieki medycznej, gdzie beneficjentami mogą być administracja rządowa, jednostki samorządu terytorialnego, a typy przedsięwzięć obejmują m.in. opracowanie i pilotaż nowych form opieki dziennej dla osób starszych, w tym z zaburzeniami otępiennymi i OzN w każdym wieku oraz działania na rzecz poprawy dostępności domowej opieki zdrowotnej dla osób starszych i OzN.
- FERS.04.15 Skuteczny i odporny system ochrony zdrowia, gdzie beneficjentami mogą być niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, publiczne zakłady opieki zdrowotnej, a typy przedsięwzięć obejmują m.in. podnoszenie jakości zarządzania świadczeniami zdrowotnymi.

Forma wsparcia w ww. programach to dotacja, a wysokość dofinansowania z UE - do 82,52% kosztów kwalifikowanych.

W ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 Bank Gospodarstwa Krajowego²¹ oferuje następujące instrumenty:

- Europejskie pożyczki na samozatrudnienie. Celem Programu jest aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, poszukujących pracy, studentów ostatniego roku studiów oraz rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie dostępu do źródła finansowania działalności gospodarczych na etapie ich podejmowania przez osoby fizyczne. Wysokość pożyczki może wynieść maksymalnie 20-krotność przeciętnego wynagrodzenia.
- Europejskie pożyczki dla ekonomii społecznej. Celem realizacji projektu jest wykorzystanie zwrotnych instrumentów zarówno do tworzenia nowych Podmiotów Ekonomii Społecznej (PES), jak i do systematycznej budowy potencjału już istniejących PES. Kwota dofinansowania pożyczki na start może wynieść do 100 tys. zł na jedną pożyczkę, ale nie więcej niż 200 tys. zł na jeden PES. Kwota dofinansowania pożyczki na rozwój może wynieść do 500 tys. zł na jedną pożyczkę (ale nie więcej niż 1 mln zł na jeden PES w ramach Umowy operacyjnej).
- Dostępność Plus - Europejskie pożyczki dla przedsiębiorców. Celem programu jest zapewnienie finansowania dla mikro-, małych, średnich i dużych przedsiębiorstw, które chcą zwiększyć dostępność prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Inwestycje finansowane z pożyczek będą miały na celu poprawę dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Postaw na rozwój - europejskie pożyczki na kształcenie. Celem realizacji projektu jest wspieranie uczenia się przez całe życie, w tym w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych. Dostępna kwota na finansowanie form kształcenia wynosi do 50 tys. zł na jednego pożyczkobiorcę.

Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027²²

Głównym celem programu jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, w tym poprzez m.in. obniżenie emisyjności gospodarki i transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym.

- FENX.01.01: Efektywność energetyczna

Beneficjenci: Państwowe jednostki budżetowe, szkoły wyższe, administracja rządowa oraz nadzorowane lub podległe jej organy i jednostki organizacyjne, w tym szpitale i przychodnie, podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, działające na rzecz państwowych jednostek budżetowych, szkół wyższych i organów władzy publicznej, przedsiębiorstwa, spółdzielnie mieszkaniowe, Skarb Państwa, spółki prawa handlowego z udziałem Skarbu Państwa prowadzące działalność mieszkaniową, podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, działające na rzecz spółdzielni mieszkaniowych i Skarbu Państwa / spółek prawa handlowego z udziałem Skarbu Państwa, prowadzących działalność mieszkaniową.

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej (wraz z instalacją OZE).

²¹ <https://www.bgk.pl/programy-i-fundusze/programy/fundusze-europejskie-dla-rozwoju-spolecznego-2021-2027-fers/>

²² Szczegółowy Opis Priorytetów Programu, <https://www.feniks.gov.pl/strony/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/prawo-i-dokumenty/szczegolowy-opis-priorytetow-dla-programu-fundusze-europejskie-na-infrastruktura-klimat-srodowisko-2021-2027/>

- Poprawa efektywności energetycznej (wraz z instalacją OZE) w dużych i średnich przedsiębiorstwach.
- Poprawa efektywności energetycznej w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych (wraz z instalacją OZE).
- Program „Czyste powietrze”.

▪ FENX.02.02: Rozwój OZE

Beneficjenci: przedsiębiorcy, administracja publiczna oraz jednostki samorządów terytorialnych.

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Budowa, przebudowa, modernizacja i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania biometanu wraz z przyłączeniem do sieci gazowej
- Budowa lub rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i/lub ciepła z biogazu / biomasy /promieniowania/ wiatru / geotermii i pomp ciepła wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci.
- Inwestycje w zakresie produkcji wodoru z OZE oraz projekty w zakresie produkcji energii elektrycznej i/lub ciepła z wodoru z OZE.
- Program „Mój prąd”

▪ FENX.02.03: Infrastruktura energetyczna

Beneficjenci: Duże przedsiębiorstwa, MŚP.

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Budowa, rozbudowa lub modernizacja linii elektroenergetycznych na wszystkich poziomach napięć, stacji elektroenergetycznych, jak i projektów zawierających oba ww. komponenty.
- Budowę, rozbudowę, przebudowę, zmianę przeznaczenia, przekształcenie lub modernizację sieci przesyłowych i dystrybucyjnych gazu.
- Rozwój systemów dystrybucyjnych w oparciu o lokalne stacje LNG.
- Budowa lub rozbudowa magazynów gazów odnawialnych.

Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027²³

W realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w Programie istotne znaczenia z punktu widzenia finansowania mają następujące działania:

▪ FEMA. 02.01 Efektywność energetyczna

Beneficjenci: administracja publiczna, instytucje nauki i edukacji, instytucje ochrony zdrowia, instytucje wspierające biznes, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, partnerstwa, przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, służby publiczne.

Typy projektów:

- Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i mieszkalnych, w tym:
 - ❖ ocieplenie ścian i dachu budynku,
 - ❖ wymiana okien i drzwi zewnętrznych,
 - ❖ modernizacja instalacji grzewczej wraz z wymianą kotła grzewczego, w tym z zastosowaniem mikrokogeneracji i/lub przyłączenia do sieci ciepłowniczej,

²³ Program Fundusze Europejskie dla dla Mazowsza 2021-2027 został przyjęty 2 grudnia 2022 r. decyzją wykonawczą Komisja Europejska nr C(2022) 8693/. Szczegółowy Opis Priorytetów Programu dostępny: <https://funduszeuiedlamazowsza.eu/dokumenty-list/szczegolowy-opis-priorytetow-programu-fundusze-europejskie-dla-mazowsza-2021-2027/>. Zarząd Województwa Mazowieckiego na posiedzeniu w dniu 23 lipca 2024 r. Uchwały nr 551/14/24 w sprawie Szczegółowego Opisu Priorytetów programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 wersja SZOP.FEMA.015.

- ❖ budowa/przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji wraz z rekuperacją,
 - ❖ wymiana oświetlenia w budynku na energooszczędne,
 - ❖ instalacja urządzeń OZE wraz z magazynami energii, budowa/modernizacja systemów ciepłowniczych i chłodniczych (sieci) wraz z magazynami ciepła,
 - ❖ projekty sieci ciepłowniczych w systemach, które nie uzyskały statusu efektywnych energetycznie, optymalizacja energetyczna istniejących budynków do poziomu nZEB (nearly zero-energy building).
- Kontrola jakości powietrza - zakup przyrządów pomiarowych wspomagających prowadzenie kontroli pieców i spalanych w nich paliw.
 - Wsparcie mazowieckich gmin w realizacji programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim -działania edukacyjne i podnoszące świadomość, przyczyniające się do gospodarki niskoemisyjnej i odporności na zmiany klimatu oraz podnoszące świadomość na temat celów polityki klimatycznej UE oraz potrzeby transformacji sektora energetycznego, zatrudnienia i przeszkolenia ekodoradców w gminach, koszty osobowe - wynagrodzenie brutto oraz koszty ponoszone przez pracodawcę.
- FEMA.02.03 Odnawialne źródła energii

Beneficjenci: administracja publiczna, instytucje nauki i edukacji, instytucje ochrony zdrowia, instytucje wspierające biznes, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, osoby fizyczne, partnerstwa, przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, służby publiczne, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT).

Przykładowe typy projektów:

- Budowa i rozbudowa instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i ciepła wraz z infrastrukturą powiązaną (z magazynami energii i ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci).
 - Magazyny energii i ciepła.
- FEMA.02.04 Dostosowanie do zmian klimatu

Beneficjenci: instytucje odpowiedzialne za gospodarkę wodną.

Przykładowe typy projektów:

- Sprzęt i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami, w tym:
 - ❖ zakup średnich wozów ratowniczo-gaśniczych, ciężkich wozów ratowniczo-gaśniczych oraz lekkiego sprzętu ratowniczego,
 - ❖ doposażenie w sprzęt jednostek OSP realizujących zadania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej,
 - ❖ działania edukacyjne, dotyczące zmian klimatu i ochrony zasobów wodnych.
- Zwiększanie ochrony przeciwpowodziowej i ograniczenie skutków suszy poprzez: retencjonowanie wód opadowych, w tym:
 - ❖ budowa lub rozbudowa otwartych zbiorników retencyjnych, zbiorników małej retencji wodnej i budowli hydrotechnicznych np.: przebudowa rowów i kanałów, tworzenie polderów zalewowych, szczególnie na terenach otwartych wokół miast i innych jednostek osadniczych,
 - ❖ retencjonowanie wód opadowych, zwiększanie lesistości i terenów zielonych szczególnie na terenach otwartych wokół miast i innych jednostek osadniczych,
 - ❖ działania edukacyjne, dotyczące zmian klimatu i ochrony zasobów wodnych.

▪ FEMA.02.05 Gospodarka wodno-ściekowa

Beneficjenci: administracja publiczna, przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, służby publiczne

Przykładowe typy projektów:

- Porządkowanie gospodarki wodno-kanalizacyjnej,

- Zarządzanie efektywnymi, inteligentnymi sieciami wodociągowymi, w tym niżej wymienione działania:
 - ❖ zwiększenie efektywności dostaw wody, zapewniających rozwój systemów ujęć, uzdatniania, zaopatrzenia, dystrybuowania i magazynowania wody,
 - ❖ eliminacja awaryjności sieci wodociągowej i strat wody z powodu wycieków, kradzieży i błędów opomiarowania, wsparcie jak najbardziej efektywnego wykorzystywania zasobów wodnych, wprowadzanie systemów monitorowania sieci wodociągowej, modernizacja systemów monitoringu jakości i ilości pobieranej oraz uzdatnianej wody,
 - ❖ edukacja z zakresu prawidłowego gospodarowania zasobami wodnymi i oszczędności wody.

▪ FEMA.04.01 Transport regionalny i lokalny

Beneficjenci: jednostki samorządu terytorialnego, organizatorzy i operatorzy publicznego transportu zbiorowego, przedsiębiorstwa kolejowych przewozów pasażerskich, zarządcy dróg publicznych, zarządcy infrastruktury kolejowej.

Typ projektu: Budowa i przebudowa dróg powiatowych i gminnych. Interwencja będzie ograniczona tylko do tzw. inwestycji o charakterze dostępowym.

▪ FEMA.05.01 Dostępność szkół dla osób ze specjalnymi potrzebami

Beneficjenci: Szkoły i inne placówki systemu oświaty.

Typ projektu; Dostosowanie szkół ogólnodostępnych do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (z wyłączeniem edukacji przedszkolnej), w tym poprawa dostępności szkół prowadzących kształcenie ogólne do potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi poprzez:

- ❖ przebudowę, rozbudowę, nadbudowę lub adaptację istniejącej infrastruktury dydaktycznej, w tym sal gimnastycznych, służące zwiększeniu jej dostępności dla uczniów ze specjalnymi potrzebami, w tym także w zakresie wyposażenia (jako niezbędny i uzupełniający element projektu),
- ❖ w wyjątkowych przypadkach budowa nowej, dostępnej dla uczniów ze specjalnymi potrzebami infrastruktury.

▪ FEMA.05.05 Infrastruktura społeczna

Beneficjenci: administracja publiczna, instytucje nauki i edukacji, instytucje wspierające biznes, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, partnerstwa, partnerzy społeczni, przedsiębiorstwa, służby publiczne.

Typ projektu: Tworzenie infrastruktury społecznej w ramach deinstytucjonalizacji usług i reintegracji społecznej, w tym:

- ❖ wsparcie rozwoju usług opieki środowiskowej, tj. tworzenia i rozwoju infrastruktury na potrzeby realizacji usług środowiskowych i dziennych np. dziennych domów pobytu, placówek wsparcia dziennego, środowiskowych domów samopomocy,
- ❖ wsparcie w zakresie tworzenia i funkcjonowania mieszkań wspomaganych i mieszkań chronionych na potrzeby pobytu okresowego (mieszkania treningowe, opieka wytchnieniowa) lub stałego (mieszkania wspierane) oraz wspomaganych społeczności mieszkaniowych,
- ❖ wsparcie remontów i modernizacji mieszkań adaptowalnych umożliwiających osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu pozostanie w swoich mieszkaniach.

▪ FEMA.05.06 Ochrona zdrowia

Beneficjenci: administracja publiczna, instytucje ochrony zdrowia.

Typ projektu: Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną, w tym:

- ❖ zakup sprzętu i aparatury medycznej, a także wyposażenia umożliwiającego świadczenie usług z zakresu telemedycyny (np.: teleporady, teleopieka, telekonsultacje) i e-usług,
- wdrożenie standardów dostępności w podmiotach wykonujących działalność leczniczą.
- FEMA.05.07 Kultura i turystyka

Beneficjenci: jednostki samorządu terytorialnego, kościoły i związki wyznaniowe, niepubliczne instytucje kultury, niepubliczne instytucje sportu, organizacje pozarządowe, pozarządowe organizacje turystyczne.

Przykładowe typy projektów:

- Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej, w tym roboty budowlane, modernizacja infrastruktury trwałej mające na celu przystosowania obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i ekologizację instytucji, digitalizacja zasobów etc.
- Turystyczne szlaki tematyczne i produkty turystyczne (odwołujące się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych i kulinarnych), w tym m.in. zakup wyposażenia do rozwoju oferty turystycznej istniejących szlaków turystycznych, poprawy obsługi ruchu turystycznego, promocji etc.
- FEMA.06.04 Aktywizacja zawodowa biernych zawodowo kobiet

Beneficjenci: instytucje rynku pracy, organizacje pozarządowe, organizacje zrzeszające pracodawców, związki zawodowe.

Przykładowe typy projektów:

Przedsięwzięcia dotyczące wzmocnienia świadomości kobiet o korzyściach płynących z zatrudnienia oraz polegające na zachęcaniu do jego podjęcia, w tym np. szkolenia, usługi doradcze, udzielenie wsparcia pomostowego przez okres maksymalnie 6 miesięcy na pokrycie kosztów prowadzenia działalności, refundacja kosztów opieki nad dzieckiem w wieku żłobkowym lub przedszkolnym, lub inną osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, przez okres trwania szkolenia etc.

- FEMA. 06.05 Wsparcie dla pracodawców i pracowników

Beneficjenci: instytucje otoczenia biznesu, instytucje rynku pracy, organizacje pozarządowe, organizacje zrzeszające pracodawców.

Typy projektów:

- Przystosowanie pracowników i przedsiębiorców do zmian poprzez rozwój kompetencji i kwalifikacji.
- Wsparcie pracodawców z sektora prywatnego we wprowadzaniu telepracy- wspieranie powstawania miejsc telepracy dla grup osób nieaktywnych zawodowo i będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.
- FEMA. 07.01 Edukacja przedszkolna

Beneficjenci: administracja publiczna, instytucje nauki i edukacji, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, przedsiębiorstwa.

Typy projektów:

- Tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w istniejących oraz nowych ośrodkach wychowania przedszkolnego, tylko tam, gdzie odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym jest poniżej średniej dla województwa lub w tych ośrodkach, które przyjmują dzieci migrantów z Ukrainy.

- Dostosowanie istniejących miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami.
- Dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe dzieci, wspierające rozwój psychofizyczny, zajęcia specjalistyczne oraz rozwijające uzdolnienia i zainteresowania dzieci, w tym w szczególności dzieci ze stwierdzonymi deficytami rozwojowymi i niepełnosprawnością.
- Podnoszenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych kadry pedagogicznej i niepedagogicznej oraz zarządzającej, doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli.
- Eliminowanie barier architektonicznych, dostosowanie infrastrukturalne placówek dla dzieci ze specjalnymi potrzebami.

▪ FEMA. 07.02 Wzmocnienie kompetencji uczniów

Beneficjenci: administracja publiczna, instytucje nauki i edukacji, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, przedsiębiorstwa.

Typy projektów:

- Rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych ogólnokształcących.
- Wsparcie szkół prowadzących kształcenie zawodowe w ramach kompleksowych programów rozwojowych.
- Wsparcie edukacji włączającej, w tym:
 - ❖ realizacja dodatkowych zajęć edukacyjno-wyrównawczych, zajęć dodatkowych, służących rozwojowi uzdolnień i zainteresowań, działań integracyjnych, zajęć z zakresu edukacji ekologicznej,
 - ❖ bezpośrednie wsparcie uczniów poprzez zapewnienie usług asystenckich,
 - ❖ działania rehabilitacyjno-kompensacyjne na rzecz uczniów z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin w środowisku szkolnym i pozaszkolnym,
 - ❖ działania w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
 - ❖ doradztwo edukacyjno-zawodowe dla uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych,
 - ❖ wyposażenie pracowni przedmiotowych dla szkół jako uzupełniający element projektu.

▪ FEMA.08.05 Usługi społeczne i zdrowotne

Beneficjenci: administracja publiczna, instytucje nauki i edukacji, instytucje ochrony zdrowia, instytucje wspierające biznes, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, partnerstwa, partnerzy społeczni, przedsiębiorstwa, służby publiczne

Typ projektu: Rozwój usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, w tym m.in:

- ❖ Rozwój usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej, w formach dziennych i całodobowych świadczonych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
- ❖ Rozwój usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami.
- ❖ Umożliwienie transportu indywidualnego typu door-to-door dla osób potrzebujących wsparcia w zakresie mobilności wyłącznie jako elementu wsparcia pod warunkiem kompleksowości usługi opiekuńczej.
- ❖ Wsparcie opiekunów faktycznych (nieformalnych) osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym opieka wytchnieniowa.
- ❖ Umożliwienie pozostania osób z niepełnosprawnościami i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej, dostosowanie wsparcia do indywidualnych potrzeb tych osób, pozwalające na samodzielne funkcjonowanie.

- ❖ Zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formach stacjonarnych dla stałego lub krótkookresowego pobytu dziennego oraz w placówkach pobytu całodobowego (w których realizowane są usługi społeczne świadczone w społeczności lokalnej).

▪ FEMA.08.06 Usługi społeczne na rzecz rodzin

Beneficjenci: administracja publiczna, instytucje nauki i edukacji, instytucje wspierające biznes, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, partnerstwa, partnerzy społeczni, przedsiębiorstwa, służby publiczne

Typ projektu: Rozwój usług społecznych na rzecz dzieci i młodzieży, w tym w ramach usług wsparcia systemu pieczy zastępczej, w tym działania:

- ❖ mające na celu pogłębienie umiejętności wychowawczych rodziców, umiejętności społecznych u dzieci i wzmacniające więzi w rodzinie (m.in. warsztaty, szkolenia, kursy, wydarzenia kulturalne, rekreacyjne, także organizowane za pośrednictwem szkoły dotyczące m.in. rozwijania umiejętności wychowawczych u opiekunów oraz psychoedukacji dzieci),
- ❖ mające na celu przywrócenie rodzinom przeżywającym trudności w wychowaniu dzieci zdolności do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych (m.in. konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapie i mediacje, pomocy prawnej oraz organizacja spotkań dla rodzin, w tym grup wsparcia),

a także:

- ❖ tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej, w tym podnoszenie świadomości społeczności lokalnych (potencjalnych rodzin) na temat możliwości pełnienia pieczy zastępczej oraz kształcenie kandydatów na rodziny zastępcze.
- ❖ wsparcie specjalistyczne rodzin zastępczych, wspierające rozwój umiejętności życiowych i prospołecznych członków rodzin, a wśród dorosłych dodatkowo umiejętności wychowawczych, co powinno prowadzić do harmonijnego rozwoju dzieci oraz ograniczenia ewentualnych zachowań problemowych skutkujących możliwością wykluczenia.

▪ FEMA.09.02 Rewitalizacja miast oraz 09.02 Rewitalizacja obszarów innych niż miejskie

Beneficjenci: Instytucje finansowe, Instytucje kultury, Instytucje rynku pracy, Jednostki organizacyjne działające w imieniu jednostek samorządu terytorialnego, Jednostki Samorządu Terytorialnego, Kościoły i związki wyznaniowe, Lokalne Grupy Działania, Niepubliczne podmioty integracji i pomocy społecznej, Organizacje pozarządowe, Wspólnoty, spółdzielnie mieszkaniowe i TBS.

Typy projektów:

- Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego, w tym:
 - ❖ konserwacja, renowacja, rewaloryzacja, modernizacja, adaptacja historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, umożliwiającą zachowanie dotychczasowych funkcji obiektów zabytkowych, a także służąca nadaniu im nowych funkcji użytkowych (z przeznaczeniem w szczególności na cele kulturalne i edukacyjne), w tym również w połączeniu z działalnością komercyjną,
 - ❖ ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków,
 - ❖ zabezpieczenie zabytków przed zniszczeniem lub kradzieżą,
 - ❖ usuwanie barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami.
- Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w tym:
 - ❖ renowacja, rewaloryzacja, modernizacja, adaptacja i wyposażenie istniejącej zabudowy na cele gospodarcze, społeczne, edukacyjne, kulturowe, rekreacyjne oraz mieszkalne (ze szczególnym naciskiem na poprawę efektywności energetycznej), w tym: remont elewacji, fasad i dachów

budynków oraz pomieszczeń i okien, remont, modernizacja instalacji, zagospodarowanie przyległego terenu bezpośrednio i funkcjonalnie związanego z obiektem, wyburzanie budynków i uporządkowanie przestrzeni publicznej, monitoring, oświetlenie.

Programy krajowe w systemie pomocy społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

- Program „Centra opiekuńczo-mieszkalne”, którego celem jest stworzenie warunków dla jednostek samorządu terytorialnego, szczebla gminnego i powiatowego, pozwalających na tworzenie i utrzymanie placówek pobytu dziennego lub całodobowego dla osób z niepełnosprawnościami.
- Program „Opieka 75+”, którego celem jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, zarówno dla osób samotnych, jak również pozostających w rodzinach, będących w wieku 75 lat i więcej; adresowany jest do gmin miejskich, wiejskich, miejsko-wiejskich do 60 tys. mieszkańców. Gminy, które przystępują do realizacji programu, uzyskują finansowe wsparcie do 60% przewidywanych kosztów realizacji zadania w zakresie realizacji usług opiekuńczych.
- Program wsparcia rozwoju rodzinnych domów pomocy, którego celem jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych świadczonych w rodzinnych domach pomocy oraz rozwój tej formy wsparcia.
- Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego, którego celem jest zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej, tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób niepełnosprawnych, a także umożliwienie prowadzenia bardziej niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia.
- Program „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego; głównym celem Programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad niepełnosprawnymi, dzięki czemu będą oni dysponować czasem, który mogą przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw życiowych. Usługi opieki wytchnieniowej mogą służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby z niepełnosprawnością w sytuacji, gdy członkowie rodzin lub opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków. Program zakłada wsparcie finansowe dla gmin w zakresie świadczenia usług opieki wytchnieniowej, w ramach pobytu dziennego i pobytu całodobowego.
- Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025, którego głównym celem jest zwiększenie uczestnictwa osób starszych we wszystkich dziedzinach życia społecznego.
- Program „Senior+”, którego celem strategicznym jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym, poprzez dofinansowanie rozbudowy infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie miejsc w ośrodkach wsparcia „Senior+”, tj. wsparcie działań jednostek samorządu w rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior+” i Klubów „Senior+”.
- Program „Maluch+”, którego celem jest wzrost dostępności miejsc opieki, co umożliwi łączenie życia zawodowego z rodzinnym, a także aktywizację zawodową rodziców, którzy dotychczas nie mogli podjąć pracy ze względu na konieczność sprawowania bezpośredniej opieki nad dziećmi do lat 3.

Inne programy krajowe

- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności²⁴, którego celem strategicznym jest odbudowa potencjału rozwojowego gospodarki utraconego w wyniku pandemii

²⁴ Decyzja wykonawcza Rady zmieniająca decyzję wykonawczą z dnia 17 czerwca 2022 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Polski, 2023/0426(NLE).

oraz wsparcie budowy trwałej konkurencyjności gospodarki i wzrost poziomu życia społeczeństwa w dłuższym horyzoncie czasowym, co będzie odbywać się w szczególności poprzez przyspieszenie rozwoju niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, która w sposób odpowiedzialny wykorzystuje zasoby środowiska, a także rozwój oparty na wykorzystaniu rozwiązań cyfrowych.

- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa²⁵ w ramach m.in. działań związanych z premiami dla młodych rolników, inicjatywą LEADER oraz wsparciem modernizacyjnym gospodarstw rolnych, ze szczególnym uwzględnieniem inwestycji na rzecz środowiska i klimatu, dobrostanu zwierząt, czy też produkcji opartej o najwyższe standardy, a także działań wynikających z Krajowego Planu Odbudowy.
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej²⁶ w ramach realizacji zadań związanych z transformacją energetyczną gospodarki, poprawą jakości powietrza, adaptacją do zmian klimatu, przejściem na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, poprawą gospodarki wodno-ściekowej oraz działania na rzecz ochrony przyrody.
- Programy Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)²⁷, w tym: dostępna publiczna przestrzeń w zakresie likwidacji barier architektonicznych i informacyjno-komunikacyjnych, dostępne mieszkanie, gdzie dofinansowanie dotyczy zmiany mieszkania na pozbawione barier architektonicznych, znajdujące się w lokalizacji umożliwiającej samodzielne opuszczenie budynku, aż do poziomu zero przed budynkiem, „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mobilność osób z niepełnosprawnością, gdzie dofinansowanie dotyczy części kosztów zakupu dostosowanego samochodu osobowego.
- Program w ramach Funduszu Dostępności²⁸ realizowany przez Bank Gospodarstwa Krajowego, gdzie pożyczka przeznaczona jest na realizację inwestycji, która dostosowuje wielorodzinny budynek mieszkalny, budynek użyteczności publicznej lub budynek zamieszkania zbiorowego do potrzeb osób, które mają ograniczenia w mobilności lub percepcji.
- Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025²⁹, którego celem jest poprawa stanu czytelnictwa w Polsce poprzez wzmacnianie roli bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych jako lokalnych ośrodków życia społecznego, stanowiących centrum dostępu do kultury i wiedzy. Program jest realizowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Obejmuje cztery priorytety: poprawa oferty bibliotek publicznych, inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych, zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych i program dotacyjny dla bibliotek oraz promocja czytelnictwa.
- Program realizowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego - interaktywne wystawy (Naukobus i O matmo!) oraz mobilne planetarium (Planetobus) odwiedzające szkoły podstawowe w całej Polsce, dedykowane miejscowościom mniejszym niż 100 tys. mieszkańców oraz o utrudnionym dostępie do instytucji zajmujących się popularyzacją nauki.

Inne programy wojewódzkie

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w zakresie wsparcia ochrony wód i gospodarki wodnej, ochrony powierzchni ziemi i

²⁵ Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, <https://www.gov.pl/web/arimr/plan-strategiczny-dla-wspolnej-polityki-rolnej-na-lata-2023-2027>

²⁶ Strategia działania NFOŚiGW, <https://www.gov.pl/web/nfosigw/dokumenty-programowe>

²⁷ <https://www.pfron.org.pl/o-funduszu/programy-i-zadania-pfron/programy-i-zadania-real/>

²⁸ <https://www.bgk.pl/programy-i-fundusze/fundusze/fundusz-dostepnosci/pozyczki-z-funduszu-dostepnosci/>

²⁹ Uchwała nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025” wraz załącznikiem, <https://www.gov.pl/web/kultura/narodowy-program-rozwoju-czytelnictwa>.

gospodarki odpadami, ochrony atmosfery, ochrony przyrody i krajobrazu, monitoringu środowiska, zapobiegania i likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, wspomagania wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej, edukacji ekologicznej.

Programy realizowane przez Samorząd Województwa Mazowieckiego:

- **Mazowsze dla równomiernego rozwoju** - celem instrumentu jest wsparcie jednostek samorządu terytorialnego z województwa mazowieckiego nieposiadających wystarczającego potencjału infrastruktury technicznej oraz mających ograniczone szanse pozyskania środków na realizację pilnych potrzeb mieszkańców z innych programów pomocowych służących równomiernemu rozwojowi województwa mazowieckiego.
- **Autobusy dla mazowieckich szkół** - celem programu jest pomoc finansowa dla jednostek samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego w zakresie realizacji ustawowego obowiązku dowozu dzieci/młodzieży (w tym z niepełnosprawnością) do szkół poprzez udzieleniu dotacji celowej na zakup nowych autobusów szkolnych przeznaczonych do realizacji ww. obowiązku.
- **Mazowsze dla działkowców** – program umożliwia pozyskanie środków na budowę, odbudowę, modernizację i remonty infrastruktury ogrodowej, m.in. sieci wodociągowej i elektrycznej, monitoringu, parkingów, ścieżek rowerowych, oświetlenia czy ogrodzeń. Na dofinansowanie mają szansę również projekty dotyczące aranżacji terenów zielonych, nowych nasadzeń, tworzenia oczek wodnych, stawów czy trawników.
- **Mazowsze dla klimatu** - celem programu jest podniesienie poziomu ochrony przed skutkami zmian klimatu i zagrożeń naturalnych poprzez finansowanie działań związanych z adaptacją do zmian klimatu, w tym w szczególności z błękitno-zieloną infrastrukturą, nasadzeniem zieleni oraz energooszczędnością.
- **Mazowsze dla kół gospodyń wiejskich** - program służy aktywizacji i rozwojowi społeczności w środowisku wiejskim na Mazowszu poprzez doposażenie organizacji pozarządowych, w których działają gospodynie aktywne społecznie, w niezbędnym sprzęt.
- **Mazowsze dla melioracji** – program umożliwia pozyskanie środków przez spółki wodne działające na terenie województwa mazowieckiego na bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych rozumiane jako eksploatacja, konserwacja, remont w celu zachowania funkcji urządzeń, **polegające** na mechanicznym lub ręcznym: odmuleniu rowów, wykaszaniu dna i skarp rowu oraz wygrabianiu porostów ze skarp i dna rowów, karczowaniu i wycinaniu drzew i zakrzaczeń ze skarp oraz dna rowu, czyszczeniu i naprawie budowli na rowach oraz naprawie skarp rowów.
- **Mazowsze dla młodzieży**, który umożliwia wsparcie działania młodzieżowych rad gmin i powiatów z terenu województwa mazowieckiego.
- **Mazowsze dla czystego ciepła** umożliwia pozyskanie dodatku do zakupu nośników energii lub dotacji do wymiany źródeł ciepła lub termomodernizacji budynków mieszkalnych.
- **Mazowsze dla czystego powietrza**, który umożliwia pozyskanie środków na kontrolę przestrzegania przepisów uchwały antysmogowej, przeprowadzenie minimum jednej akcji edukacyjno-informacyjnej, wsparcie organizacyjno-techniczne realizacji planu działań krótkoterminowych, zakup, montaż i uruchomienie ogólnodostępnej stacjonarnej stacji ładowania pojazdów elektrycznych, zwiększenie potencjału inwestycyjnego gminy w zakresie ograniczania niskiej emisji, czyszczenie/mycie ulic na mokro.
- **Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych** - celem programu jest rozwój tzw. centrów integracyjno-kulturalnych, np. świetlic wiejskich, gminnych/osiedlowych ośrodków kultury, domów kultury itp.
- **Mazowsze dla miejsc pamięci** - umożliwia pozyskanie środków na rewitalizację, modernizację, konserwację, a także tworzenie nowych miejsc pamięci będących świadectwem wydarzeń o szczególnym znaczeniu dla kształtowania się tożsamości

narodowej Polaków, takich jak: pomniki, kapliczki, krzyże przydrożne, nagrobki czy tablice upamiętniające wydarzenia lub postacie historyczne.

- **Mazowsze dla seniorów** - celem programu jest aktywizacja osób starszych, zapobieganie ich wykluczeniu i utracie samodzielności oraz polepszenie jakości życia mieszkańców regionu w wieku senioralnym poprzez udzielenie pomocy finansowej na realizację własnych zadań bieżących jst, będących inicjatywą rad seniorów.
- **Mazowsze dla sołectw** umożliwia pozyskanie środków na zadania wskazane przez sołectwa. Wnioski mogą dotyczyć sołectw, które zostały wskazane jako partycypujące w zadaniach zrealizowanych w ramach edycji „Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Sołectw” z lat 2018-2023.
- **Mazowsze dla sportu** - program umożliwia pozyskanie środków na budowę, przebudowę, modernizację i remont obiektów sportowych, w tym m.in. hal i wielofunkcyjnych boisk sportowych, kortów tenisowych, skateparków, lodowisk, obiektów do uprawiania sportów wodnych i sportów miejskich (siłownie plenerowe, pumptracki, street workout, placów sportowo-rekreacyjnych). Katalog inwestycji nie ma charakteru zamkniętego.
- **Mazowsze dla straży pożarnych** umożliwia dofinansowanie remontu lub modernizacji jednej strażnicy OSP z terenu gminy, a także zakup nowego lekkiego, średniego lub ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego, jak również zakup specjalistycznego sprzętu ratowniczego, środków ochrony osobistej czy umundurowania bojowego,
- **Kulturalna Szkoła na Mazowszu** - W ramach Programu zorganizowane grupy szkolne mogą skorzystać z oferty instytucji kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego, za preferencyjną cenę biletu, tj. za 1 zł brutto za jednego uczestnika.

8. Mechanizmy integracji działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia zaplanowane w Programie są kompleksowe, zintegrowane, skoncentrowane i komplementarne.

Kompleksowość i podejście zintegrowane

Program został opracowany na bazie pogłębionej diagnozy stanu obszaru rewitalizacji. W każdej z analizowanych sfer, tj. społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, zidentyfikowane zostały zjawiska kryzysowe, potrzeby interesariuszy oraz lokalne potencjały rozwojowe, wskazujące na możliwości niwelacji zaistniałych zjawisk problemowych. Na tej podstawie zaplanowane zostały kompleksowe przedsięwzięcia podstawowe i towarzyszące im przedsięwzięcia uzupełniające. Kompleksowe przedsięwzięcia koncentrują się na aspektach społecznych, a ich zakres jest dopełniany przez elementy ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Takie podejście zapewnia niezbędne wsparcie dla działań społecznych, które mają na celu zapewnienie spójności społecznej obszaru rewitalizacji i polepszenia jakości życia mieszkańców.

Integralność podejścia została osiągnięta poprzez zdefiniowanie celów, kierunków działań i przedsięwzięć, które odpowiadają na potrzeby interesariuszy obszaru rewitalizacji. Cele i kierunki rewitalizacji określone zostały w oparciu o analizę potrzeb i lokalnych potencjałów rozwojowych obszaru, uwzględniając aspekt społeczny, gospodarczy, środowiskowy, przestrzenno-funkcjonalny oraz techniczny obszaru rewitalizacji zgodnie z wynikami diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń³⁰. Zaplanowane przedsięwzięcia są kompleksowe i uzupełniają się wzajemnie, mając różnorodne powiązania, co przyczynia się do zwiększenia ich skuteczności i wpływu na obszar rewitalizacji. Kompleksowy charakter interwencji, który stanowi

³⁰ Uchwała Nr V/27/24 Rady Gminy Stary Lubotyń z dnia 26 września 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Stary Lubotyń.

odpowiedź na zidentyfikowane zjawiska kryzysowe, pozwala wpływać na zmiany zachodzące w obszarze rewitalizacji. Zastosowane podejście umożliwiło zaplanowanie spójnej i kompleksowej interwencji w ramach przedsięwzięć kluczowych i uzupełniających, stanowiąc synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową.

Koncentracja

Zgodnie z zasadą koncentracji proces rewitalizacji jest formalnie ograniczony do obszaru o istotnym znaczeniu dla gminy, obejmującego część obszaru zdegradowanego i dotkniętego szczególnie koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne ukierunkowane są na obszar rewitalizacji, a lokalne potencjały rozwojowe mogą stanowić przyczynek do procesów odnowy gminy. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały zaplanowane do realizacji w obszarze rewitalizacji, niemniej jednak wszelkie działania, które mogą się przyczynić do osiągnięcia zakładanych celów i kierunków rewitalizacji, zlokalizowanych także poza obszarem rewitalizacji, w przyszłości będą dopuszczalne.

Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach, w szczególności przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji Programu wzajemnych powiązań pomiędzy projektami i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi realizowanymi na obszarze rewitalizacji i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest efektywne oddziaływanie Programu na cały obszar, dotknięty stanem kryzysowym, tak aby poszczególne projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii. Prowadzone działania nie powinny skutkować przenoszeniem problemów na inne obszary ani wystąpieniem negatywnych efektów społecznych. Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się natężeniem problemów społecznych, a także niezadowolającym stanem obiektów mieszkalnych i zabytkowych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej. W Programie zaplanowano do realizacji projekty, które są ukierunkowane na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej oraz funkcjonalno-przestrzennej, środowiskowej i technicznej, jak również gospodarczej poprzez wsparcie mieszkańców poszukujących źródła zarobkowania. Zakłada się, że ich realizacja w obszarze rewitalizacji pozytywnie wpłynie na jego otoczenie i docelowo pozytywne efekty realizacji obejmą swym zasięgiem obszar gminy. Istotnym jest podniesienie, iż prawidłowe funkcjonowanie sfery społecznej nie jest możliwe bez odpowiedniego urządzenia i zagospodarowania sfery przestrzenno-funkcjonalnej. Realizacja przedsięwzięć w granicach obszaru rewitalizacji, zarówno w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, w tym obiekty budowlane, tereny gminnej przestrzeni publicznej, obiekty zabytkowe, jak i społecznej, prowadzącej do zwiększenia aktywności społecznej oraz adresowanie działań do grup społecznych zagrożonych wykluczeniem powoduje, że oczekiwane jest kompleksowe oddziaływanie na obszar rewitalizacji. Zakłada się, iż wyprowadzenie obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego doprowadzi w dłuższej perspektywie czasowej do przenoszenia pozytywnych wzorców na inne obszary Gminy. Zaplanowane w ramach projektów działania obejmują projekty nastawione na poprawę zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, integrację społeczną mieszkańców przez wspólne działanie, poprawę jakości życia mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami poprzez realizację projektów kluczowych dedykowanych seniorom i osobom niepełnosprawnym oraz zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych w czterech podobszarach rewitalizacji, tj. Gniazdowie, Koskowie, Starym Turobinie i Sulęcinie Szlacheckim. Ponadto zaplanowano do realizacji szereg komplementarnych projektów, których celem jest dopełnienie osiągnięcia zamierzonej wizji rewitalizacji. Zasięg

oddziaływania projektów dotyczących szeroko pojętej integracji społecznej oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców może wykraczać poza obszar rewitalizacji, obejmując swym zakresem także osoby wykluczone, zamieszkujące poza wyznaczonym obszarem.

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że przedsięwzięcia zaplanowane w Programie będą oddziaływały na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym, środowiskowym). Celem zapewnienia komplementarności problemowej jest przeciwdziałanie fragmentaryzacji działań, przy jednoczesnej koncentracji na całościowym spojrzeniu na przyczyny występowania kryzysu na danym obszarze. Konieczne jest więc określenie pożądanego stanu realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich parametryzacja, ułatwiająca dobór mierników osiągnięcia celów Programu. Skuteczna komplementarność problemowa prowadzi do powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach działania, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań jednostki samorządu terytorialnego. Wszystkie zaplanowane działania w ramach Programu zostały zaprojektowane w taki sposób, aby się wzajemnie dopełniały tematycznie. Projekty rewitalizacyjne stanowią odpowiedź na problemy zdiagnozowane w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcyjnej i technicznej, które przyczyniły się do powstania obszarów zdegradowanych na terenie gminy. Całościowe spojrzenie na przyczyny wystąpienia sytuacji kryzysowej prowadzi do kompleksowej realizacji projektów przewidzianych w ramach Programu, zarówno projektów zintegrowanych, jak i projektów komplementarnych. W zintegrowanych projektach rewitalizacyjnych połączono działania skierowane na aktywizację mieszkańców oraz zapobieganie powstawaniu zjawiska wykluczenia społecznego, a także przywracanie wartości zabytkom oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej i ochronę środowiska naturalnego. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne, ujęte w Programie, charakteryzują się komplementarnością problemową. Zgłoszone projekty stanowią połączenie działań ze sfery przestrzenno-funkcyjnej i technicznej z działaniami społecznymi, co zostało szczegółowo wykazane w charakterystyce planowanych przedsięwzięć. Warte podkreślenia jest komplementarność problemowa pomiędzy realizowanymi projektami, tj. poprawa jakości życia oraz kapitału społecznego gminy, poprawa infrastruktury i zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz wykorzystanie potencjału środowiska naturalnego. Wymienione projekty wykazują ścisły związek z przedsięwzięciami w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tab. 8 Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Ip.	projekt	Wpływ na problemy w sferze:				
		społecznej	gospodarczej	przestrzenno-funkcyjnej	środowiskowej	technicznej
1	Utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Sulęcinie Szlacheckim					
2	Utworzenie Klubu „Senior +” w Gniazdowie					
3	Poprawa jakości życia mieszkańców Gniazdowa poprzez modernizację sieci drogowej					
4	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych w Koskowie					

lp. projekt		Wpływ na problemy w sferze:				
		społecznej	gospodarczej	przestrzenno-funkcjonalnej	środowiskowej	technicznej
5	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych w Starym Turobinie					
6	Poprawa jakości życia mieszkańców Sulęcina Szlacheckiego poprzez modernizację sieci drogowej, kanalizacyjnej oraz zagospodarowanie i tworzenie przestrzeni wspólnych					

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania realizacją Programem, który pozwoli na efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Należy podkreślić ważną rolę wszystkich interesariuszy rewitalizacji na etapie opracowania i wdrażania Programu. Za zarządzanie Programem odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Stary Lubotyń, który podejmuje strategiczne decyzje dotyczące prowadzenia procesu rewitalizacji, natomiast czynności operacyjne wykonywane będą przez zespół ds. rewitalizacji, funkcjonujący w strukturach Urzędu Gminy w ramach bieżących obowiązków pracowników. Szczegółowy opis systemu zarządzania, monitorowania i oceny efektywności wdrażanych działań przedstawiony został w rozdziale 10 i 11.

Komplementarność międzyokresowa oznacza konieczność rozeznania, analizy i oceny oraz sformułowania wniosków odnośnie do dotychczasowego sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania Programu. Ma ona gwarantować ciągłość procesu rewitalizacji w zmieniających się uwarunkowaniach formalno-prawnych, w szczególności w unijnych perspektywach finansowych (2007-2013, 2014-2020, 2021-2027), stanowiących jedno z głównych źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Jednocześnie stanowi odwołanie do obowiązku oceny aktualności i stopnia realizacji Programu co najmniej co 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny.

Tab. 9 Komplementarność międzyokresowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa zadania	Wartość inwestycji (zł)	Dofinansowanie (zł)	Wkład własny (zł)
perspektywa 2007-2013				
1	Remont Strażnicy OSP w Żochowie	240 452	120 936	119 515
2	Budowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Lubotyń Kolonia Etap I i II oraz budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Gniazdowo Etap II i III	765 513	468 686	296 826
3	Remont Strażnicy OSP w Koskowie	226 537	138 172	88 365
4	Remont budynku strażnicy OSP Stary Lubotyń wraz z zagospodarowaniem terenu	238 040	154 823	83 217
5	Wykonanie placu zabaw w Sulęcinie Szlacheckim	26 406	17 174	9 231
6	Festyn w Starym Lubotyniu	27 823	16 804	11 018
7	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Stary Lubotyń – etap I	1 324 587	797 527	527 060
8	Budowa placu zabaw w miejscowości Podbiele	28 900	18 796	10 103

Lp.	Nazwa zadania	Wartość inwestycji (zł)	Dofinansowanie (zł)	Wkład własny (zł)
9	Utworzenie strefy rekreacyjno-sportowej w Lubotyńiu - Kolonia	39 077	25 000	14 077
10	Wyposażenie świetlicy w Koskowie	12 099	7 869	4 230
11	Wyposażenie świetlicy w Podbielu	13 099	8 520	4 579
12	Wyposażenie świetlicy w Sulęcinnie Szlacheckim	13 099	8 520	4 579
13	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Stary Lubotyń – etap II	1 220 406	761 522	458 884
14	Rozbudowa budynku strażnicy OSP w Sulęcinnie Szlacheckim	233 901	150 177	83 724
15	Wykonanie tablicy informacyjnej w miejscowości Stary Lubotyń	10 639	5 000	5 639
16	Rozbudowa budynku OSP w miejscowości Kosewo	460 240	280 634	179 606
Razem w perspektywie 2007-2013		4 384 929	986 826	119 515
perspektywa 2014-2020				
17	Przebudowa drogi powiatowej nr 2631 Wólka Seroczyńska - Stary Lubotyń - Rząśnik	803 700	0	803 700
18	Rozbudowa mostu wraz z dojazdami w miejscowości Kosewo w ciągu drogi powiatowej nr 2631W	361 000	0	361 000
19	Budowa parkingu w miejscowości Stary Lubotyń - Cmentarz	119 880	0	119 880
20	Przebudowa drogi gminnej Gumowo – Gawki	362 878	173 065	189 813
21	Przebudowa parkingu w Starym Lubotyńiu	367 501	0	367 501
22	Przebudowa drogi gminnej Gumowo – Gawki	221 946	100 000	121 946
23	Przebudowa drogi gminnej Lubotyń Kolonia – Gawki	1 048 541	653 980	394 561
24	Przebudowa drogi gminnej Grądziki – Klimonty	671 089	403 216	267 873
25	Remont strażnicy OSP Gniazdowo	142 000	0	142 000
26	Remont centralnego ogrzewania strażnicy OSP Stary Lubotyń	60 000	23 742	36 258
27	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Budziszki	706 111	0	706 111
28	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Sulęcין Szlachecki i Sulęcין Włociański etap II	1 103 558	0	1 103 558
29	Budowa placu zabaw Koskowo	33 096	0	33 096
30	Budowa placu zabaw Rząśnik	36 063	0	36 063
31	Budowa Otwartej Strefy Aktywności w miejscowości Stary Lubotyń	274 960	100 000	174 960
32	Budowa Otwartej Strefy Aktywności w miejscowości Kosewo	94 567	0	94 567
33	Remont Domu Kultury w Żyłowie	169 992	20 000	149 992

Lp.	Nazwa zadania	Wartość inwestycji (zł)	Dofinansowanie (zł)	Wkład własny (zł)
34	Przebudowa drogi powiatowej nr 2631 Wólka Seroczyńska - Stary Lubotyń - Rząśnik w zakresie odcinka drogi leżącego na terenie Gminy Stary Lubotyń	594 819	0	594 819
35	Rozbudowa mostu wraz z dojazdami w miejscowości Kosewo w ciągu drogi powiatowej nr 2631W	361 500	0	361 500
36	Budowa drogi gminnej Sulęcín – Kolonia	94 035	0	94 035
37	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Koskowo - etap I	240 600	65 000	175 600
38	Utworzenie Klubu Senior+ w Starym Lubotyniu	332 600	150 000	182 600
39	Remont straźnicy OSP Gniazdowo	109 600	9 500	XXX
40	Remont Domu Kultury w Żyłowie	106 800	20 000	86 800
41	Budowa placu zabaw w Gumowie	21 114	10 000	11 114
42	Budowa placu zabaw w Sulęcínie Szlacheckim	20 979	10 000	10 979
43	Budowa Otwartej Strefy Aktywności w miejscowości Gniazdowo	104 449	50 000	54 449
45	Budowa oświetlenia przy Otwartej Strefie Aktywności w Starym Lubotyniu	27 000	0	27 000
46	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Sulęcín Włocíanski	271 317	217 009	54 308
47	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Koskowo	252 895	247 937	4 958
48	Remont drogi gminnej Rabędy Pałapus	158 548	110 054	48 494
49	Remont Domu Kultury w Żyłowie	90 868	0	90 868
50	Remont budynku świetlicy wiejskiej w Podbielku – etap I –	76 547	0	76 547
51	Budowa placów zabaw w miejscowościach: Koskowo, Lubotyń Włóki, Stary Turobin, Sulęcín Włocíanski, Świerże, Żochowo, Sulęcín Szlachecki i Podbiele	197 394	50 000	147 394
52	Wykonanie klimatyzacji w budynkach świetlic wiejskich w Gniazdowie, Kosewie oraz Rząśniku	56 858	0	56 858
53	Budowa stacji uzdatniania wody w Podbielku	15 135	0	15 135
54	Budowa placów zabaw w sołectwach Budziszki, Chmielewo, Grądziki, Podbielko, Rogowo Folwark	128 000	50 000	78 000
55	Remont i konserwacja zabytkowej kaplicy cmentarnej w miejscowości Stary Lubotyń	387 000	150 000	237 000
56	Modernizacja straźnicy oraz innych obiektów przy OSP Rząśnik	130 000	0	130 000

Lp.	Nazwa zadania	Wartość inwestycji (zł)	Dofinansowanie (zł)	Wkład własny (zł)
57	Remont budynku świetlicy wiejskiej w Podbielku	157 000	0	157 000
58	Remont drogi gminnej Rabędy - Pałapus	66 000	0	66 000
60	Przebudowa i modernizacja drogi gminnej Koskowo – Andrzejki	350 000	0	350 000
61	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Podbiele	147 000	137 000	10 000
62	Przebudowa drogi w miejscowości Klimonty	117 000	0	117 000
63	Przebudowa drogi gminnej Sulęcín Włociański	209 000	50 000	159 000
64	Wymiana pieców co z olejowych na gazowe w budynkach komunalnych ośrodku zdrowia, urzędzie gminy oraz w Szkole Podstawowej w Starym Lubotyniu	470 000	0	470 000
65	Budowa laguny osadowej przy oczyszczalni ścieków w miejscowości Lubotyń Włóki	705 000	701 500	3 500
66	Budowa Stacji Uzdatniania Wody w Podbielcu	723 000	689 000	34 000
67	Budowa stacji uzdatniania wody w Podbielcu	1 800 000	1 513 000	287 000
68	Zintegrowany system e-WODA w Gminie Stary Lubotyń - Poprawa warunków życia mieszkańców	100 000	49 930	50 070
69	Przebudowa drogi gminnej nr 260806W w Starym Lubotyniu - budowa chodnika	103 000	0	103 000
70	Rozbudowa drogi powiatowej nr 2632W wraz z rozbiórką mostu w miejscowości Gumowo	4 000 000	3 930 000	70 000
71	Przebudowa drogi gminnej z wydzieleniem miejsc parkingowych w miejscowości Stary Lubotyń	320 000	320 000	0
72	Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Stary Lubotyń - etap I (Lubotyń – Morgi)	241 000	241 000	0
73	Remont klatki schodowej strażnicy OSP w Starym Lubotyniu	112 000	0	112 000
74	Remont kuchni w OSP Gumowo	120 000	30 000	90 000
75	Zagospodarowanie terenu przy budynku OSP Podbielko	98 000	0	98 000
76	Modernizacja strażnicy oraz innych obiektów przy OSP Rząśnik	225 000	0	225 000
77	Remont budynku świetlicy wiejskiej w Podbielku	170 000	0	170 000
78	Zagospodarowanie terenu przy budynku remizy OSP w Podbielcu	399 000	0	399 000
79	Zakup motopompy szlamowej dla OSP Stary Lubotyń	11 000	0	11 000
80	Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków w miejscowości Żochowo	1 200 000	1 080 000	120 000
81	Budowa wiaty rekreacyjno-wypoczynkowej w miejscowości Rogowo - Folwark	68 000	0	68 000

Lp.	Nazwa zadania	Wartość inwestycji (zł)	Dofinansowanie (zł)	Wkład własny (zł)
82	Budowa placów zabaw w miejscowościach Gawki, Klimonty, Lubotyń-Morgi i Rogówek	134 000	40 000	94 000
83	Remont i konserwacja zabytkowej kaplicy cmentarnej w miejscowości Stary Lubotyń	353 000	165 000	188 000
84	Remont i odbudowa podłogi w zabytkowej kaplicy cmentarnej w m. Stary Lubotyń	150 000	74 000	76 000
Razem w perspektywie 2014-2020		20 657 480	11 633 933	9 704 349

Komplementarność źródeł finansowania ma zagwarantować finansowanie Programu z kilku źródeł. Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanych zmian. Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą finansowane ze środków własnych gminy, funduszy Unii Europejskiej, krajowych oraz środków prywatnych. Potencjalne źródła finansowania obejmują:

- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
 - Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027,
 - Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027,
 - Środki krajowe, w tym m.in. w systemie pomocy społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Bank Gospodarstwa Krajowego, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.
 - środki publiczne z budżetu Gminy Stary Lubotyń,
 - środki prywatne interesariuszy, którzy zgłosili swoje projekty do ujęcia w Programie.
- Szacunkowe ramy finansowe zostały przedstawione w tabeli 7.

9. Włączenie interesariuszy w proces rewitalizacji

Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Cele i kierunki działań oraz przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały oparte na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy. Prowadzenie procesu rewitalizacji wiąże się z zaangażowaniem lokalnej społeczności do działania na różnych poziomach: wytyczania kierunków, współpracy partnerskiej, realizacji przedsięwzięć i utrzymania efektów wprowadzanych zmian. Organizowanie społeczności lokalnej to proces wspierania ludzi w podejmowaniu wspólnych działań na rzecz ulepszenia własnego środowiska, a także metoda działania, którego celem jest mobilizowanie społeczności do podejmowania niezbędnych wysiłków zmierzających do poprawy jej sytuacji.

Istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji odgrywa partycypacja społeczna, która obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający udział interesariuszy. Katalog interesariuszy obejmuje:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji i gminy oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,

- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne oraz organy doradcze i konsultacyjne gminy,
- organy władzy publicznej,
- inne podmioty, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Partycypacja społeczna wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu. Program został wypracowany przez samorząd gminny i poddany dyskusji w oparciu o diagnozę służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy w zakresie sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Zakładana jest współpraca wszystkich interesariuszy w trakcie realizacji i aktualizacji Programu z uwzględnieniem różnych poziomów ich zaangażowania – od informowania poprzez konsultacje aż do pełnej partycypacji oznaczającej aktywne uczestnictwo.

Punktem wyjściowym jest zaangażowanie interesariuszy w ramach procesu wspierania zmiany zachowań, który jest niezbędnym uzupełnieniem działań, a także gwarantem powodzenia jego realizacji, zarządzania i monitorowania. Interesariuszami są wszystkie strony, które są zainteresowane wdrażaniem postanowień Programu, mają wpływ na jego realizację, a także odnoszą korzyści z jego wdrażania.

Zapewnienie udziału interesariuszy rewitalizacji na etapie diagnozowania rozpoczęto od opracowania „Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Stary Lubotyń”. Wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji został poddany procesowi konsultacji społecznych na podstawie zarządzenia nr 16/0050/2024 Wójta Gminy Stary Lubotyń z 26 czerwca 2024 r. Wykorzystano następujące formy prowadzenia konsultacji społecznych:

- zbieranie uwag w postaci papierowej
- zbieranie uwag w formie elektronicznej,
- ankiety,
- spotkania.

Interesariusze zostali włączeni w proces wyboru obszaru rewitalizacji, mieli możliwość wskazania problemów, które występują w gminie, a także pożądanego kierunku działań w celu wypracowania zdiagnozowanych obszarów z sytuacji kryzysowej. Formularz zgłaszania uwag oraz projekt uchwały wraz z załącznikami graficznymi oraz „Diagnozą służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Stary Lubotyń”, dostępne były na stronie internetowej Gminy Stary Lubotyń, na stronie podmiotowej Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w formie papierowej w Urzędzie Gminy. Wskazanie atutów i słabych stron Gminy, a także zjawisk problemowych, występujących na terenie Gminy, stanowiło istotny wkład partycypacji społecznej przy dokonaniu wyboru obszaru rewitalizacji.

biuletyn informacji publicznej

Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy w Starym Lubotyńcu

Menu podmiotowe

Archivalny BIP

Aktualności

Jednostki podległe

Urząd Gminy w Starym Lubotyńcu

Wójt Gminy

Zarządzenia Wójta Gminy

Rada Gminy

Sesje Rady Gminy

Uchwały Rady Gminy

Interpelacje i zapytania

Petycje i wnioski

Raport o stanie Gminy

Menu przedmiotowe

Podatki i opłaty lokalne

Finanse i majątek

Dokumenty strategiczne

Wybory i referenda

Pomoc publiczna

Dzienniki Ustaw i Monitor Poski

26 czerwca 2024

Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy.

Wójt Gminy Stary Lubotyń ogłasza konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy, Stary Lubotyń.

Załączniki:

Zarządzenie Wójta Gminy - plik pdf 5,11 MB

Projekt diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji - plik pdf 2,24 MB

Wyniki konsultacji społecznych projektu „Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Stary Lubotyń” zostały opublikowane w formie raportu za pośrednictwem strony internetowej gminy i biuletynu informacji publicznej.³¹ Nie zgłoszono żadnych uwag ani propozycji zmian projektu diagnozy, wykorzystując formularz w formie papierowej i elektronicznej. Spotkanie konsultacyjne z użyciem środków porozumiewania się na odległość odbyło się w dniu 4 lipca 2024 r. z użyciem platformy Google Meet. Celem spotkania było przedstawienie wyników diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń, a także zapewnienie możliwości złożenia uwag i przedstawienia opinii wszystkim interesariuszom. Liczba wypełnionych ankiet on-line wyniosła 13. Jako obszar rewitalizacji wskazanych zostało siedem miejscowości. Koskowo i Sulęcín Szlachecki wskazało 23,1%, Gniazdowo i Stary Turobin 15,4%, Stary Lubotyń, Grądziki i Podbiele 7,7% osób wypełniających ankietę. Ankietowani jako główne problemy wskazywali wyludnianie się miejscowości (53,8%), starzejące się społeczeństwo (46,2%) oraz niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz słabą integrację lokalnej społeczności. W sferze gospodarczej mieszkańcy najczęściej wskazywali na niski poziom przedsiębiorczości i słabą kondycję lokalnych przedsiębiorstw. Z kolei problemem w sferze środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej najczęściej diagnozowanym przez ankietowanych było niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną (tj. przedszkola, szkoły, ośrodki: zdrowia, kultury, sportowe, rekreacyjne), niewystarczające zagospodarowanie terenów publicznych (oświetlenie publiczne, chodniki, ścieżki rowerowe) oraz brak dostępu do urzędów, sieci przesyłowych infrastruktury technicznej (energetyka, ciepło, woda, gaz, ścieki), jak również dostępu do dobrej jakości dróg. Przeprowadzone konsultacje społeczne potwierdziły zasadność podjęcia działań związanych z rewitalizacją, której celem jest poprawa jakości życia mieszkańców wyznaczonych podobszarów. Treść oraz zakres konsultowanego projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń wraz z projektem diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń spełnia wymogi i oczekiwania interesariuszy.

³¹ Biuletyn Informacji Publicznej Gminy, <http://bip.lubotyń.pl/a,1413,raport-z-przeprowadzenia-konsultacji-spoecznych>

The screenshot shows the website of the Lubotyń Municipality. At the top left is the logo for 'biuletyn informacji publicznej' (public information bulletin). The main header reads 'Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy w Starym Lubotynie'. On the right is the municipal coat of arms. Below the header is a breadcrumb trail: 'Jesteś tutaj / Start / Plany i programy / Plan rewitalizacji dla Gminy Stary Lubotyń / Raport z przeprowadzenia konsultacji społecznych.' A left sidebar contains a 'Menu podmiotowe' (Organizational Menu) with items like 'Archiwalny BIP', 'Aktualności', 'Jednostki podległe', 'Urząd Gminy w Starym Lubotynie', 'Wójt Gminy', 'Zarządzenia Wójta Gminy', 'Rada Gminy', 'Sesje Rady Gminy', 'Uchwały Rady Gminy', 'Interpelacje i zapytania', 'Petycje i wnioski', and 'Raport o stanie Gminy'. Below this is a 'Menu przedmiotowe' (Subject Menu) with 'Podatki i opłaty lokalne'. The main content area features a green banner with a calendar icon and the date '29 sierpnia 2024', followed by the title 'Raport z przeprowadzenia konsultacji społecznych.' Below the banner are 'Drukuj' (Print) and 'Pobierz PDF' (Download PDF) buttons. The text below the banner reads: 'Raport z przeprowadzenia konsultacji społecznych w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Gminie Stary Lubotyń.' Underneath is the section 'Załączniki:' (Attachments:) with the link 'Treść raportu - plik pdf 420 kB'.

Udział interesariuszy rewitalizacji na etapie programowania został zapewniony poprzez ogłoszenie zaproszenia do składania projektów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.³² Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych miał charakter otwarty, dostępny dla wszystkich interesariuszy i umożliwiający im składanie projektów przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W tym celu wykorzystano formularz fiszki projektowej, udostępnionej w trakcie trwania naboru. Propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych do ujęcia w Programie mogły być zgłaszane przez osoby fizyczne i osoby prawne. Dokonana została ocena zgłoszonych propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na podstawie zgodności z celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz kompletności złożonej propozycji w fiszce projektowej, po uprzednim uzyskaniu zgody na umieszczenie przedsięwzięcia w Programie zgodnie z postanowieniami art. 16 ust. 1 ustawy. Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone w terminie od 29 października do 22 listopada 2024 r. Zgłoszone uwagi, propozycje i wnioski zostały uwzględnione w opisie zakresu realizowanych zadań. Treść oraz zakres konsultowanego projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń na lata 2024-2030” spełnia wymogi i oczekiwania interesariuszy.

The screenshot shows the 'AKTUALNOŚCI GMINNE' (Municipal News) section. The main headline is 'GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI' with a sub-headline 'Rusza nabór na przedsięwzięcia rewitalizacyjne do nowego programu rewitalizacji.' The article is dated '29 października 2024' and includes a 'Adres' icon. The text of the article reads: 'Wójt Gminy Stary Lubotyń zaprasza do składania propozycji lokalnych przedsięwzięć, które mogłyby zostać zrealizowane na obszarze rewitalizacji na następujących podobszarach:'. To the right of the main article are three smaller news items: 'Mazowsze pełne historii i piękna' (dated 27 października 2024), '„Podpisanie umowy na dofinansowanie usuwania asbestu w Gminie Stary Lubotyń”' (dated 17 września 2024), and 'Zakończenie przeglądu komisarskich - dziękujemy za wspólną troskę o bezpieczeństwo i czyste powietrze!' (dated 17 września 2024). At the bottom right is another item: 'Dożynki w Starym Lubotynie - Święto Tradycji i Wspólnoty' (dated 4 września 2024).

³² Biuletyn Informacji Publicznej Gminy, <https://www.lubotyń.pl/rusza-nabor-na-przedswiezciecia-rewitalizacyjne-do-nowego-programu-rewitalizacji/>

Udział interesariuszy na etapie wdrażania i oceny realizacji Programu będzie zapewniony przez działania Komitetu Rewitalizacji. Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Interesariusze rewitalizacji zostaną zaangażowani w proces zarządzania Programem, a także w proces monitorowania realizacji jego postanowień, zgodnie z zasadami zarządzania i oceny opisanymi w rozdziałach: 10 i 11. Szeroko rozumiana partycypacja społeczna stanowi kluczowy element w ramach aktualizacji działań i projektowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Proponowany katalog działań obejmuje m.in.:

- powołanie Komitetu Rewitalizacji,
- cykliczne spotkania Komitetu Rewitalizacji otwarte dla potencjalnych zainteresowanych postępowaniem prac,
- konsultacje społeczne dotyczące wyboru projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- opracowanie zakładki informacyjnej na stronie internetowej gminy,
- podnoszenie tematyki rewitalizacji w trakcie spotkań z mieszkańcami, także w ramach zebrań sołeckich,
- udostępnianie wniosków z posiedzeń Komitetu Rewitalizacji na stronie internetowej gminy, a co za tym idzie umożliwienie zapoznania się z postępowaniem prac wszystkim zainteresowanym,
- udział w realizacji projektów zgłoszonych przez podmioty sektora prywatnego,
- działalność organizacji pozarządowych i ich wsparcie dla podejmowanego procesu rewitalizacji w gminie, w tym w szczególności w ramach Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- podejmowanie zadań rewitalizacyjnych w trakcie imprez kulturalnych i sportowych organizowanych w gminie,
- organizację konkursów, wystaw, spotkań edukacyjnych,
- umieszczanie informacji o ogłaszanych przez odpowiednie jednostki naborach wniosków na realizację projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej,
- umieszczanie informacji na tablicach ogłoszeń w miejscach publicznie dostępnych.

Zaproponowane formy partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji obejmują zarówno działania informacyjne czy konsultacje planowanych i podejmowanych działań władz lokalnych, a także dążące do zaawansowanych metod partycypacji, takich jak współdecydowanie czy kontrola obywatelska, w szczególności w odniesieniu do zgłaszanych i realizowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wypełniają także postanowienia art. 36 ustawy wdrożeniowej³³ dotyczące opisu procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz innych podmiotów reprezentujących interesy społeczne.

10. Zarządzanie realizacją Programu

Zarządzanie procesem rewitalizacji ma na celu wdrażanie działań, umożliwiających wyprowadzenie obszaru ze stanu degradacji, a tym samym poprawę jakości życia mieszkańców, przy zaangażowaniu interesariuszy i środków finansowych, pochodzących z różnych źródeł. Postanowienia Programu oraz działania Komitetu Rewitalizacji będą realizowane w strukturach organizacyjnych Urzędu Gminy w Starym Lubotynie. Odpowiedzialnym za realizację Programu w zakresie obszaru administracyjnego gminy jest Wójt Gminy Stary Lubotyń.

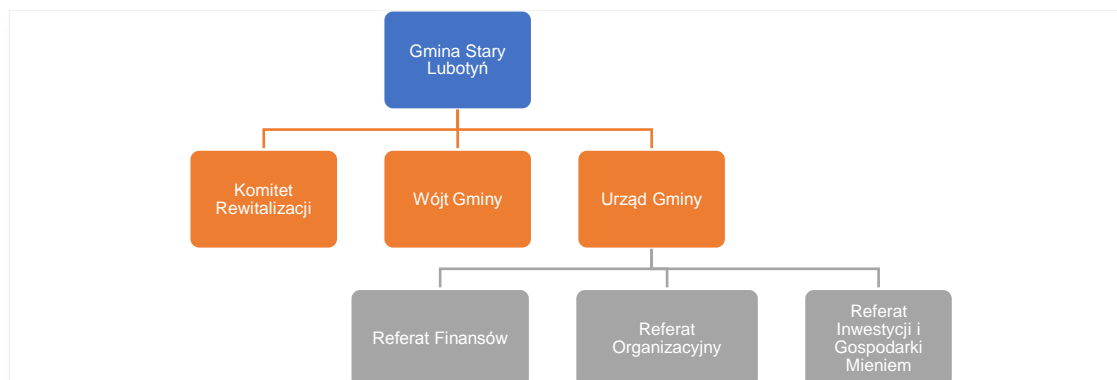
We wdrażanie Programu zaangażowane zostaną następujące podmioty:

- Urząd Gminy w Starym Lubotynie,

³³ Art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, Dz.U. z 2022 r. poz. 1079.

- jednostki organizacyjne Gminy Stary Lubotyń, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Starym Lubotynie,
- mieszkańcy gminy i sołtysi,
- przedsiębiorcy, prowadzący działalność gospodarczą na terenie Gminy,
- Ochotnicze Straże Pożarne, Koła Gospodyń Wiejskich i inne organizacje pozarządowe i społeczne, działające na terenie Gminy,
- inne podmioty zainteresowane procesem rewitalizacji.

Zaangażowanie różnych podmiotów we wdrażanie Programu prowadzi do wzajemnego uzupełniania się działań różnych instytucji zarówno na etapie opracowywania programu, jak i jego wdrażania i monitorowania postępów prac.

Ryc. 6 Struktura zarządzania Programem

W ramach zarządzania działaniami, zaprojektowanymi w Programie, zostanie powołany Komitet Rewitalizacji, tj. zespół programowo-doradczy ze wskazanym zakresem odpowiedzialności, co do przygotowania i przeprowadzenia naboru propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, opiniowanie zgłoszonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, weryfikacji kierunków działań, konsultacji zapisów dokumentów strategicznych, zamówień publicznych i finansowania realizacji Programu, a także jego promocji. Funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji jest oparte na partycypacyjnym modelu współpracy pomiędzy przedstawicielami samorządu gminnego oraz interesariuszami procesu rewitalizacji. Szczegółowe zasady funkcjonowania określa się w regulaminie Komitetu Rewitalizacji. Zadaniem sołtysów w realizacji Programu będzie współpraca z lokalną społecznością. Do obowiązków sołtysa należy m.in. wpływanie na wykorzystanie aktywności mieszkańców służącej poprawie gospodarki i warunków życia w sołectwie, reprezentowanie mieszkańców sołectwa wobec Rady Gminy Stary Lubotyń, uczestniczenie w naradach Sołtysów, zwoływanych okresowo przez Wójta Gminy oraz pełnienie roli męża zaufania w miejscowym środowisku.³⁴

Działania podejmowane w związku z realizacją zapisów Programu będą upublicznione z wykorzystaniem Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Stary Lubotyń. Komunikacja będzie się odbywała z wykorzystaniem dotychczas funkcjonujących kanałów informacyjnych, tj. w formie wymiany stanowisk, w tym w formie elektronicznej na uprzednio uzgodnione między interesariuszami adresy poczty elektronicznej, poprzez zamieszczenie odpowiednich informacji na tablicach informacyjnych w Urzędzie Gminy, na stronie internetowej gminy, elektroniczną skrzynkę pocztową Komitetu Rewitalizacji, a także w trakcie spotkań i wydarzeń, organizowanych przez Urząd Gminy oraz organizacje pozarządowe.

Koszty zarządzania procesem rewitalizacji ujęte zostaną w kosztach funkcjonowania Gminy i będą stanowiły wydatki bieżące na wynagrodzenia brutto pracowników. Nie

³⁴ Uchwała Nr X/20/03 Rady Gminy Stary Lubotyń z dnia 30 października 2003 r. w sprawie uchwalenia statutów sołectw

przewiduje się dodatkowego wynagradzania osób biorących udział w procesie zarządzania Programem. Zadania wykonywane w Komitecie Rewitalizacji realizowane będą społecznie, bez wynagrodzenia. Zaangażowanie pracowników działów Urzędu Gminy realizowane będzie bez dodatkowego wynagradzania osób biorących udział w procesie zarządzania Programem w ramach dotychczasowych obowiązków.

Tab. 10 Koszty zarządzania procesem rewitalizacji

lp.	tytuł	Liczba jednostek	Koszt jednostkowy (zł)	Wartość (zł)
1	aktualizacja Programu	2	22 000	44 000
2	działania edukacyjno-informacyjne	2	5 000	10 000
3	raporty z okresowej realizacji Programu	2	10 000	20 000
	razem			74 000

„Gminny Program Rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń na lata 2024-2030” jest programem wieloletnim. Realizacja celów i kierunków działań, jak i wynikających z nich przedsięwzięć rewitalizacyjnych została zaplanowana do 2030 r. Postanowienia Programu podlegają ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta Gminy Stary Lubotyń co najmniej raz na 3 lata.

Tab. 11 Ramowy harmonogram działań

lp.	tytuł	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	Przyjęcie Programu do realizacji							
2	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych							
3	Funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji							
3	Monitoring przedsięwzięć rewitalizacyjnych							
4	Ocena aktualności i stopnia realizacji działań							
5	Działania edukacyjno-informacyjne							

11. System monitorowania i oceny

„Gminny Program Rewitalizacji Gminy Stary Lubotyń na lata 2024-2030” będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji. W pierwszej kolejności sprawdzeniu będzie podlegało, czy postanowienia Programu są aktualne, tj. czy odpowiadają stanowi faktycznemu w zakresie ustaleń, mających znaczenie dla realizacji Programu. Następnie zbadane zostanie, w jakim stopniu działania zaplanowane w Programie zostały zrealizowane zgodnie z przyjętym harmonogramem. Ocena ta będzie dokonywana przez Wójta Gminy co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z przyjętym systemem monitorowania.

System monitorowania i oceny Programu będzie realizowany dwuetapowo:

1. Ocena stopnia realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wykonywana corocznie z użyciem karty oceny projektu.
2. Ocena stopnia realizacji celów rewitalizacji z użyciem wskaźników monitoringu, wykonywana raz na 3 lata.

Za gromadzenie i analizę danych na potrzeby monitoringu realizacji przedsięwzięć ujętych w Programie odpowiedzialni będą pracownicy właściwych komórek Urzędu Gminy, realizujący poszczególne zadania wynikające z Programu. Analizie będą podlegały: zakres zrealizowanych zadań, poniesione koszty, harmonogram oraz wskaźniki produktu i rezultatu

dla każdego z przedsięwzięć. Za opracowanie cyklicznych raportów z monitorowania przedsięwzięć odpowiedzialna będzie komórka wyznaczona przez Wójta Gminy.

Dane do monitorowania postępów realizacji przedsięwzięć i celów rewitalizacji będą zbierane za zakończony rok kalendarzowy, w terminie do 31 marca roku następnego. Opracowana corocznie ocena stopnia realizacji przedsięwzięć oraz przygotowana w cyklach 3-letnich, ocena stopnia realizacji celów rewitalizacji będą podlegały zatwierdzeniu przez Wójta Gminy.

Tab. 12 Wskaźniki monitorowania realizacji celów Programu

lp.	wskaźniki monitorowania	wartość bazowa (2024)	wartość docelowa (2030)
cel 1: Poprawa jakości życia oraz kapitału społeczno-gospodarczego			
1	Udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat w ogólnej liczbie bezrobotnych [%]	19,4	15,0
2	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin korzystających [%]	28,5	20,0
3	Liczba organizacji pozarządowych i grup nieformalnych w przeliczeniu na mieszkańców [%]	0,2	0,3
4	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	2,4	4,0
5	Liczba zorganizowanych warsztatów i spotkań rekreacyjno-integracyjnych	5	8
cel 2: Poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni i infrastruktury			
6	Liczba zmodernizowanych budynków gminnych	0	3
7	Nowa infrastruktura rekreacyjna	0	3
8	Nowe przestrzenie publiczne	0	3
cel 3: Wykorzystanie potencjału środowiska			
9	Liczba wymienionych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych	0	20
10	Liczba przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska	0	5
11	Ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostki [Mg]	1,8	1,5

Opracowana ocena będzie podlegała opiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. Ocena aktualności polega na sprawdzeniu, czy ustalenia zawarte w Programie są zgodne z postępowaniem realizacji procesu rewitalizacji. Celem tego procesu jest zidentyfikowanie przesłanek do aktualizacji postanowień Programu, tak aby dostosować je do aktualnych warunków. Przesłanki te mogą obejmować m.in.: diagnozę stanu obszaru rewitalizacji, cele i kierunki działań oraz zakres realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, co pozwala na podjęcie korekty. Włączenie do realizacji nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wymaga analizy i weryfikacji pod kątem zgodności z celami i kierunkami rewitalizacji. Zmiany w kontekście dokumentów strategicznych lub ram finansowych nie będą wymagały aktualizacji Programu, jeśli nie będą ograniczały możliwości kontynuacji realizacji celów rewitalizacji. Rekomendacja zmiany powinna wynikać z okresowej oceny aktualności i stopnia realizacji Programu. W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, Wójt Gminy wystąpi do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę, załączając do wniosku opinię Komitetu Rewitalizacji do przeprowadzonej oceny. W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Wójta Gminy.

12. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących zasobu mieszkaniowego

Zgodnie z postanowieniami art. 21. ust. 1. ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 725) rada gminy uchwała:

- wieloletnie programy gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy,
- zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, w tym zasady i kryteria wynajmowania lokali, których najem jest związany ze stosunkiem pracy, jeżeli w mieszkaniowym zasobie gminy wydzielono lokale przeznaczone na ten cel.

W art. 21 ust. 3a wskazano, że w przypadku, gdy uchwalono gminny program rewitalizacji w ww. uchwałach uwzględnia się, określone w tym programie, działania prowadzące do zapobieżenia wykluczeniu mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji, w szczególności w zakresie zasad ustalania wysokości czynszów.

Gospodarowanie zasobem mieszkaniowym Gminy Stary Lubotyń zostało uregulowane poprzez:

- Uchwałę Nr LIII/293/23 Rady Gminy Stary Lubotyń z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Stary Lubotyń na lata 2024-2030,
- Zarządzenie Nr 2/0050/2023 Wójta Gminy Stary Lubotyń z dnia 16 stycznia 2023 r. w sprawie ustalenia wysokości stawki bazowej czynszu za 1 m² powierzchni użytkowej lokali mieszkalnych na terenie Gminy Stary Lubotyń.

W wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Stary Lubotyń na lata 2024-2030 wskazano, że gmina stwarza warunki dla przedsięwzięć mających wpływ na racjonalizację i poprawę wykorzystania mieszkaniowego zasobu gminy.

W prognozie dotyczącej wielkości zasobu mieszkaniowego przyjmuje się następujące kierunki działań:

- powiększenie gminnego zasobu mieszkaniowego o nowe lokale,
- zwolnione lokale przeznacza się do ponownego zasiedlenia na czas nieoznaczony.

Nie planuje się sprzedaży lokali mieszkalnych należących do mieszkaniowego zasobu gminy. W polityce remontowej ustalono natomiast następujące priorytety:

- bezpieczeństwo - remonty instalacji elektrycznych oraz roboty zdruńskie,
- zahamowanie dewastacji budynków - roboty dekararskie, instalacje wod. - kan., co,
- obniżenie kosztów eksploatacji - wymiana stolarki okiennie-drzwiowej, roboty uszczelniające, ocieplające itp.,
- poprawa estetyki - elewacje, roboty malarskie, posadzki, podłogi i otoczenie budynku.

W uchwale określono zasady realizacji polityki czynszowej. Przyjęto zasadę różnicowania wysokości opłat czynszowych w zależności od wyposażenia budynku i lokalu w urządzenia techniczne i instalacje oraz ich stanu, położenia budynku oraz jego stanu technicznego. Wskazano ponadto warunki obniżenia czynszu. Wśród czynników podwyższających lub obniżających wartość użytkową lokalu, wpływającą na wysokość czynszu, wymieniono m.in.:

- położenie budynku, tj. w miejscowości Stary Lubotyń lub poza miejscowością Stary Lubotyń,
- płatnika kosztów ogrzewania tj. Gmina lub Najemca,
- wyposażenie budynku i lokalu w urządzenia techniczne i instalacje tj. z/bez instalacji C.O., z/bez instalacji wodociągowej, z/bez instalacji kanalizacyjnej,
- stan techniczny budynku.

W kontekście realizacji Programu należy stwierdzić, że Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Stary Lubotyń oraz Zarządzenie Nr 2/0050/2023 Wójta Gminy Stary Lubotyń z dnia 16 stycznia 2023 r. w sprawie ustalenia wysokości stawki bazowej czynszu za 1 m² powierzchni użytkowej lokali mieszkalnych na terenie Gminy Stary Lubotyń nie zawierają postanowień wykluczających mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji. W związku z powyższym nie wskazuje się konieczności zmian ww. uchwał.

13. Określenie niezbędnych zmian w uchwale dotyczącej Komitetu Rewitalizacji

Rada Gminy dotychczas nie podjęła uchwały, o której mowa w art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w związku z czym brak jest podstaw do wskazania potrzeby zmian w zasadach wyznaczania składu oraz zasadach działania Komitetu Rewitalizacji.

14. Specjalna strefa rewitalizacji

Zgodnie z postanowieniami art. 15 ust. 1 pkt 12 ustawy w Programie winno zostać wskazane, czy w obszarze rewitalizacji zostanie ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji (SSR) wraz z okresem jej obowiązywania. Specjalna Strefa Rewitalizacji jest ustanawiana na podstawie art. 25 ust. ustawy na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta przez radę gminy. Specjalną Strefę Rewitalizacji ustanawia się w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia.

Zaplanowane w Programie podstawowe i uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie wymagają zaangażowania do ich realizacji narzędzi zdefiniowanych w rozdziale 5 ustawy, w związku z czym nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji na żadnym z podobszarów rewitalizacji w Gminie Stary Lubotyń.

15. Sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Kierunki zagospodarowania obszaru rewitalizacji objęte są postanowieniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Lubotyń (dalej także: Studium), przyjętego uchwałą nr XXIII/140/20 23 Rady Gminy Stary Lubotyń z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Lubotyń. Na podstawie analizy dokumentu, stwierdzono, iż nie wystąpi konieczność wprowadzenia zmian w Studium, które wynikałyby z realizacji przedsięwzięć zaprojektowanych w Programie, ponieważ projektowane przedsięwzięcia są zgodne z polityką przestrzenną przedstawioną w Studium. W wyniku realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie nastąpi zmiana funkcji obszarów wskazanych w Studium.

Dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji obowiązują niżej wymienione miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

Podobszar Gniazdowo

- Uchwała XXIX/35/05 z dnia 08.12.2005 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Lubotyń.
- Uchwała VII/41/11 z dnia 26.05.2011 w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Lubotyń w zakresie fragmentów sołectw Budziszki, Gniazdowo, Rogowo Folwark, Stare Rogowo, Kosewo
- Uchwała III/20/18 z dnia 28.12.2018 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów Gminy Stary Lubotyń.

- Uchwała III/20/18 z dnia 28.12.2018 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów Gminy Stary Lubotyń.

Podobszar Koskowo

- Uchwała XXIX/35/05 z dnia 08.12.2005 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Lubotyń.
- Uchwała X/61/11 z dnia 03.11.2011 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Lubotyń w zakresie fragmentów sołectw Koskowo, Lubotyń Kolonia, Lubotyń Morgi, Lubotyń Włóki, Stary Lubotyń, Turobin Brzozowa, Stary Turobin.
- Uchwała XX/116/12 z dnia 18.10.2012 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Lubotyń w zakresie fragmentów wsi Koskowo, Lubotyń-Kolonia, Lubotyń-Włóki, Rogowo-Folwark, Stare Rogowo, Sulęcín Szlachecki, Żochowo.
- Uchwała XXXI/191/18 z dnia 22.03.2018 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów gminy Stary Lubotyń.
- Uchwała XXIX/170/21 z dnia 15.09.2021 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów gminy Stary Lubotyń.

Podobszar Stary Turobin

- Uchwała XXIX/35/05 z dnia 08.12.2005 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Lubotyń.
- Uchwała X/61/11 z dnia 03.11.2011 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Lubotyń w zakresie fragmentów sołectw Koskowo, Lubotyń Kolonia, Lubotyń Morgi, Lubotyń Włóki, Stary Lubotyń, Turobin Brzozowa, Stary Turobin.
- Uchwała XXXI/191/18 z dnia 22.03.2018 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów gminy Stary Lubotyń.

Podobszar Sulęcín Szlachecki

- Uchwała XXIX/35/05 z dnia 08.12.2005 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Lubotyń.
- Uchwała VII/42/11 z dnia 26.05.2011 w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Lubotyń w zakresie fragmentów sołectw Chmielewo, Gawki, Gumowo, Podbiele, Rząśnik, Sulęcín Szlachecki, Sulęcín Włóściański, Świerże, Żochowo, Żyłowo
- Uchwała XX/116/12 z dnia 18.10.2012 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Lubotyń w zakresie fragmentów wsi Koskowo, Lubotyń-Kolonia, Lubotyń-Włóki, Rogowo-Folwark, Stare Rogowo, Sulęcín Szlachecki, Żochowo.
- Uchwała XXXI/191/18 z dnia 22.03.2018 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów gminy Stary Lubotyń.
- Uchwała XXIX/170/21 z dnia 15.09.2021 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów gminy Stary Lubotyń.

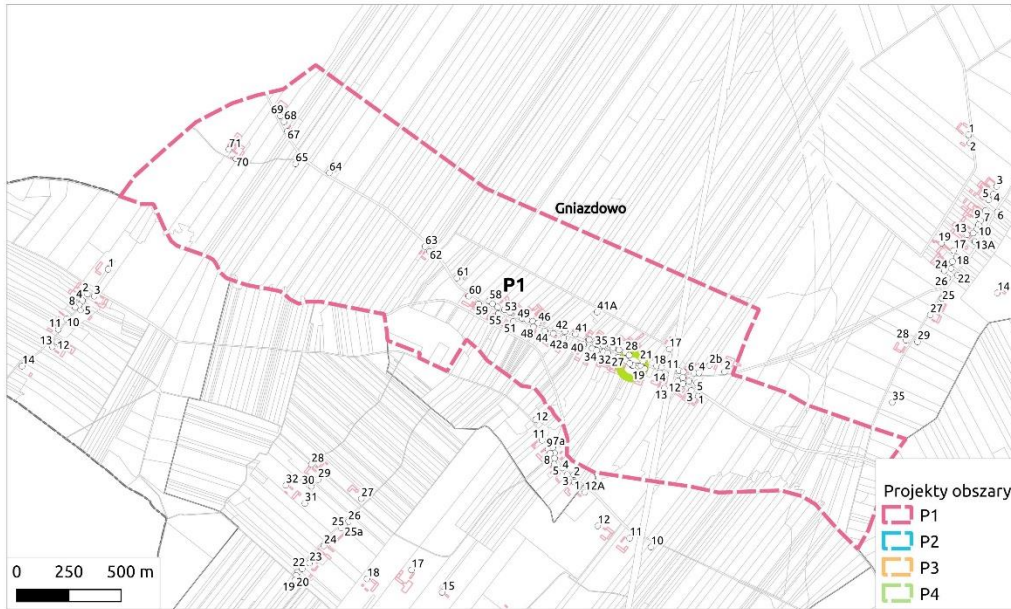
Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach procesu rewitalizacji nie będzie wymagała wprowadzania zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego znajdujących się w granicach obszaru rewitalizacji.

16. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Obszar rewitalizacji
Gniazdowo

Obszar rewitalizacji
Koskowo

Obszar rewitalizacji
Stary Turobin

Obszar rewitalizacji
Sulęcın Szlachecki

Spis tabel i rycin

Ryc. 1 Obszar rewitalizacji	7
Ryc. 2 Podobszar Gniazdowo	11
Ryc. 3 Podobszar Koskowo.....	11
Ryc. 4 Podobszar Stary Turobin.....	12
Ryc. 5 Podobszar Sulęcín Szlachecki	13
Ryc. 6 Struktura zarządzania Programem	67
Tab. 1 Porównanie wskaźników w sferze społecznej w obszarze rewitalizacji i w gminie.....	8
Tab. 2 Porównanie wskaźników w sferze gospodarczej w obszarze rewitalizacji i w gminie	13
Tab. 3 Porównanie wskaźników w sferze środowiskowej w obszarze rewitalizacji i w gminie ...	15
Tab. 4 Porównanie wskaźników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze rewitalizacji i w gminie	16
Tab. 5 Porównanie wskaźników w sferze technicznej w obszarze rewitalizacji i w gminie.....	18
Tab. 6 Cele rewitalizacji i kierunki działań	21
Tab. 7 Szacunkowe ramy finansowe.....	42
Tab. 8 Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	57
Tab. 9 Komplementarność międzyokresowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych	58
Tab. 10 Koszty zarządzania procesem rewitalizacji.....	68
Tab. 11 Ramowy harmonogram działań	68
Tab. 12 Wskaźniki monitorowania realizacji celów Programu	69